

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Факультет бізнес-технологій та економіки
(повне найменування інституту, факультету)

Кафедра економіки та митної справи
(повне найменування кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: Механізми іноземного інвестування інноваційних підприємств

Виконав:

студент 4 курсу, групи БТЕ-1912
спеціальності 292 «Міжнародні економічні
відносини», ОПП «Міжнародний бізнес»
(код і найменування спеціальності)

Калакай-Нікулочкін К.Ю.

(прізвище та ініціали)

Керівник Кригульська Т.Б.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Морозов Д.М.

(прізвище та ініціали)

м. Запоріжжя
2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Факультет: бізнес-технологій та економіки

Кафедра: економіка та митна справа

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини», ОПП «Міжнародний бізнес»

Галузь знань: 29 міжнародні відносини

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, к. держ. упр., доцент

_____ Андрій СОКОЛОВ

“ _____ ” _____ 2026 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ

_____ Калакай-Нікулочкін Кирило Юрійович _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проєкту (роботи) Механізми іноземного інвестування інноваційних підприємств

керівник проєкту (роботи) Кригульська Тетяна Борисівна, к. е. н, доцент.,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «05» травня 2026 року № 216

2. Термін подання здобувачем роботи 01 червня 2026 р.

3. Вихідні дані до проєкту (роботи) праці українських і зарубіжних вчених, матеріали періодичних видань, статистичні матеріали, законодавчі акти, внутрішня документація підприємства

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні основи іноземного інвестування інноваційних підприємств.

2. Аналіз механізмів іноземного інвестування у світовому та вітчизняному ІКТ-секторі

3. Шляхи вдосконалення механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств України.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

20 табл. 10 рис.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконане завдання
1	Кригульська Т.Б., доцент кафедри ЕМС	08.04.2026	26.04.2026
2	Кригульська Т.Б., доцент кафедри ЕМС	06.05.2026	20.05.2026
3	Кригульська Т.Б., доцент кафедри ЕМС	18.05.2026	31.05.2026
Нормоконтроль	доц., к.іст.н. Лазнева І.О.	01.06.2026	06.06.2026

7. Дата видачі завдання «10» березня 2026 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми	11-14.03.2026	
2	Підбір літератури та вивчення літературних джерел	14-24.03.2026	
3	Складання плану роботи	24.03.2026	
4	Виконання вступу	22.03. -28.03.2026	
5	Виконання розділу 1	08.04. -25.04.2026	
6	Виконання розділу 2	06.05. -20.05.2026	
7	Виконання розділу 3	18.05. - 31.05.2026	
8	Формулювання загальних висновків	22.05. -04.06.2026	
9	Оформлення роботи та проходження нормоконтролю	01.06. -06.06.2026	
10	Одержання відгуку та рецензії	01.06. -06.06.2026	
11	Подання остаточного варіанту роботи на кафедру	06.06.2026	

Студент(ка)

_____ Калакай-Нікулочкін К.Ю.
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

_____ Кригульська Т.Б.
 (підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

КБР: 90 с., 20 табл., 10 рис., 35 джерел.

ІНОЗЕМНЕ ІНВЕСТУВАННЯ, ІННОВАЦІЙНІ ПІДПРИЄМСТВА,
ІКТ-СЕКТОР, ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ, ВЕНЧУРНЕ
ФІНАНСУВАННЯ, ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ, ВОЄННИЙ СТАН
FOREIGN INVESTMENT, INNOVATIVE ENTERPRISES, ICT
SECTOR, INVESTMENT ATTRACTIVENESS, VENTURE CAPITAL,
DIGITAL TRANSFORMATION, WARTIME CONDITIONS

Об'єкт дослідження – механізми іноземного інвестування інноваційних підприємств у системі міжнародних економічних відносин.

Предмет дослідження – теоретичні засади, методичні підходи та практичні інструменти іноземного інвестування інноваційних підприємств ІКТ-сектору в умовах глобальної конкуренції та воєнного стану в Україні.

Мета роботи – аналіз механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств у сфері ІКТ та розробка практичних рекомендацій щодо їх удосконалення в контексті підвищення міжнародної конкурентоспроможності України.

Методи дослідження – діалектичного пізнання; порівняльного аналізу; індукції та дедукції; аналізу та синтезу; багатовимірного аналізу та побудови інтегральних показників; математичний та статистичний методи; сценарного аналізу та прогнозування..

У кваліфікаційній бакалаврській роботі досліджено теоретичні засади, практичні інструменти та світові тенденції механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств ІКТ-сектору. На основі систематизації міжнародних підходів розроблено авторський інтегральний індекс інвестиційної привабливості галузі, за яким Україна посідає 13-е місце серед 20 країн, демонструючи середньо-високий рівень попри воєнні виклики. Доведено, що ключовими драйверами глобального капіталу стали штучний інтелект, угоди М&А та спеціальні правові режими, зокрема український Дія.City. Запропоновано комплекс практичних рекомендацій щодо оновлення інвестиційного законодавства, розвитку венчурної екосистеми, захисту людського капіталу та масштабування оборонно-технологічних стартапів. Отримані результати можуть бути використані

органами державної влади для формування інвестиційної політики та іноземними інвесторами для прийняття стратегічних рішень щодо вкладення капіталу в український ІТ-сектор.

In the qualifying bachelor's thesis, the theoretical foundations, practical tools, and global trends of foreign investment mechanisms for innovative enterprises in the ICT sector were examined. Based on the systematization of international approaches, an authorial comprehensive index of investment attractiveness for the sector was developed, according to which Ukraine holds 13th place among 20 countries, demonstrating a medium-to-high level despite wartime challenges. It has been proven that the key drivers of global capital have become artificial intelligence, M&A deals, and special legal regimes, including Ukraine's Diya.City. A set of practical recommendations was proposed regarding the updating of investment legislation, the development of the venture ecosystem, the protection of human capital, and the scaling of defense technology startups. The results obtained can be used by state authorities for formulating investment policy and by foreign investors for making strategic decisions on investing capital in Ukraine's IT sector.

ЗМІСТ

Завдання на кваліфікаційну бакалаврську роботу	2
Реферат	4
Вступ.....	6
1 Теоретичні основи іноземного інвестування інноваційних підприємств	10
1.1 Сутність та класифікація механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств.....	10
1.2 Інноваційні підприємства ІКТ-сектору як об'єкт іноземного інвестування.....	16
1.3 Методологія оцінювання інвестиційної привабливості ІКТ-сектору в національній економічній системі.....	24
Висновок до розділу 1.....	33
2 Аналіз механізмів іноземного інвестування у світовому та вітчизняному ІКТ-секторі.....	35
2.1 Світові тенденції іноземного інвестування інноваційного бізнесу у сфері ІКТ.....	35
2.2 Порівняльна оцінка інвестиційної привабливості ІКТ-сектору країн різних частин світу.....	43
2.3 Вплив воєнного стану на механізми іноземного інвестування українського ІКТ-сектору.....	52
Висновки до розділу 2	60
3 Шляхи вдосконалення механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств України.....	63
3.1 Особливості та проблеми функціонування механізмів іноземного інвестування в Україні.....	63
3.2 Практичні рекомендації щодо підвищення ефективності залучення іноземних інвестицій до інноваційних підприємств України	71
Висновки до розділу 3	80
Висновки	83
Перелік джерел посилань	87

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах глобальної цифрової трансформації та зростаючої конкуренції на міжнародних ринках іноземне інвестування інноваційних підприємств набуває стратегічного значення для розвитку національних економік. Інноваційний бізнес, зокрема у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, потребує значних капіталовкладень, доступу до передових технологій та міжнародних ринків збуту, що робить залучення іноземного капіталу необхідною умовою його розвитку. Водночас Україна, маючи потужний потенціал у сфері ІКТ – висококваліфіковані кадри, розвинену аутсорсингову галузь та зростаючу стартап-екосистему – стикається з суттєвими перешкодами для залучення іноземних інвестицій, зокрема через воєнний стан, нестабільне інституційне середовище та недостатній розвиток механізмів захисту інвесторів. Незважаючи на значні виклики, ІКТ-сектор залишається одним із найпривабливіших для іноземних інвесторів: експорт комп'ютерних послуг України у 2022 році становив 45,5% загального експорту послуг, а спеціальний правовий режим Дія.City відкрив нові можливості для міжнародного співробітництва. Аналіз механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств та розробка шляхів їх удосконалення є нагальним завданням як для науки, так і для практики державного управління і бізнесу..

Теоретико-методологічний фундамент дослідження становлять праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених у галузі міжнародного інвестування та інноваційного менеджменту. Серед зарубіжних дослідників фундаментальний внесок у вивчення механізмів прямих іноземних інвестицій зробив Дж. Г. Даннінг, який розробив еkleктичну парадигму (OLI-модель), що пояснює мотиви та форми іноземного інвестування підприємств. Питання венчурного фінансування інноваційного бізнесу та його ролі у розвитку високотехнологічних компаній ґрунтовно досліджували П. Гомперс та Дж.

Лернер (Гарвардська школа бізнесу), зокрема у праці "The Venture Capital Cycle" (1999). Вплив ІКТ на економічне зростання в країнах, що розвиваються, з урахуванням ролі прямих іноземних інвестицій та інституційного середовища досліджував Н. Сеті.

Серед вітчизняних науковців вагомі результати належать дослідженням В. В. Тронька та К. І. Ладиченко у сфері розвитку світового ринку ІКТ-послуг. Роль інформаційно-комунікаційного сектору в розвитку національної економіки досліджував Б. Л. Васильків. Проблеми та перспективи розвитку ринку ІКТ України в умовах війни висвітлено у працях А. І. Швеця. Питання інвестування інноваційної діяльності та стартап-екосистеми розглядають О. В. Гук, Л. П. Шендерівська та Г. А. Мохонько. Формування інформаційного суспільства та інформаційної економіки досліджувала І. П. Малика..

Мета дослідження – аналіз механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств у сфері ІКТ та розробка практичних рекомендацій щодо їх удосконалення в контексті підвищення міжнародної конкурентоспроможності України.

Для реалізації поставленої мети в роботі сформульовано та вирішено такий комплекс завдань:

- визначити сутність та класифікацію механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств у системі міжнародних економічних відносин;
- охарактеризувати структуру ринку інформаційно-комунікаційних технологій як об'єкта іноземного інвестування;
- розробити методологічні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості ІКТ-сектору в національній економічній системі;
- проаналізувати світові тенденції іноземного інвестування інноваційного бізнесу, зокрема угоди злиття та поглинання у ІКТ-галузі;
- оцінити стан залучення іноземних інвестицій до українського ІКТ-сектору та вплив воєнного стану на інвестиційні процеси;

– визначити особливості функціонування механізмів іноземного інвестування інноваційного бізнесу в Україні, включаючи спеціальний режим Дія.City та венчурне фінансування;

– запропонувати шляхи підвищення ефективності механізмів залучення іноземних інвестицій до інноваційних підприємств України.

Об'єктом дослідження є механізми іноземного інвестування інноваційних підприємств у системі міжнародних економічних відносин.

Предметом дослідження є теоретичні засади, методичні підходи та практичні інструменти іноземного інвестування інноваційних підприємств ІКТ-сектору в умовах глобальної конкуренції та воєнного стану в Україні.

Методи дослідження. У процесі дослідження відповідно до мети та розв'язання поставлених завдань застосовувалися такі методи: діалектичного пізнання – для розкриття сутності механізмів іноземного інвестування та їхнього впливу на розвиток інноваційного бізнесу; порівняльного аналізу – для зіставлення механізмів залучення іноземних інвестицій у різних країнах та виявлення кращих практик; індукції та дедукції – для узагальнення результатів аналізу інвестиційних потоків і формулювання висновків; аналізу та синтезу – для дослідження світових тенденцій іноземного інвестування ІКТ-компаній і динаміки угод злиття та поглинання; багатовимірного аналізу та побудови інтегральних показників – для розрахунку інтегрального індексу привабливості ІКТ-сектору в національній економічній системі; математичний та статистичний методи – для оцінки структурних змін в інвестиційних потоках та діяльності ІКТ-компаній; сценарного аналізу та прогнозування – для визначення перспектив розвитку механізмів іноземного інвестування в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблений у роботі інтегральний індекс привабливості ІКТ-сектору може бути використаний органами державної влади при формуванні інвестиційної політики, а також іноземними інвесторами при прийнятті рішень про вкладення капіталу в інноваційні підприємства різних країн. Запропоновані

рекомендації щодо вдосконалення механізмів іноземного інвестування – зокрема розвитку інституту Дія.City, венчурної екосистеми та програм підтримки military-tech стартапів – можуть бути застосовані Міністерством цифрової трансформації України, Українським фондом стартапів та профільними бізнес-асоціаціями при розробці стратегій залучення іноземного капіталу в умовах відбудови країни.

Інформаційна база дослідження формується з праць вітчизняних та зарубіжних учених, матеріалів Світового банку, Міжнародного союзу електрозв'язку, Євростату, Портуланського інституту та Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Використано також статистичні дані Національного банку України та Державної служби статистики України, звітність Асоціації IT Ukraine, аналітичні матеріали платформи DOU.ua, фінансову звітність компанії EPAM Systems, а також нормативно-правові акти України, зокрема Закон «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні».

Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків; містить 90 сторінок тексту, 10 рисунків, 20 таблиць. Перелік джерел посилань включає 35 найменування.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Сутність та класифікація механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств

Розвиток інноваційного бізнесу в умовах глобалізації нерозривно пов'язаний із залученням іноземного капіталу. Для розуміння природи цього процесу необхідно насамперед визначити сутність ключових понять – «іноземні інвестиції», «інноваційне підприємство» та «механізм іноземного інвестування».

Відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування», іноземні інвестиції – це цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту. Інвесторами можуть виступати іноземні держави, юридичні та фізичні особи, міжнародні організації, а також власні громадяни України, які проживають за кордоном.

У науковій літературі наявні різні підходи до трактування поняття «механізм іноземного інвестування». У роботі з інвестиційного забезпечення міжнародної діяльності підприємств виокремлюються три основні групи механізмів: мобілізації власних коштів, позичених коштів та залучених коштів. Узагальнюючи наявні підходи, можна стверджувати, що у широкому розумінні механізм іноземного інвестування – це сукупність форм, інструментів, методів та інституційних умов, за допомогою яких здійснюється рух іноземного капіталу до об'єктів інвестування в приймаючій країні. У вузькому розумінні – це конкретний спосіб організації та фінансування інноваційної діяльності підприємства із залученням іноземних ресурсів.

Інноваційне підприємство як об'єкт іноземного інвестування має низку специфічних характеристик, що відрізняють його від традиційних суб'єктів

господарювання. По-перше, основним активом таких підприємств є інтелектуальна власність та людський капітал, а не матеріальні активи. По-друге, вони характеризуються високим рівнем невизначеності та ризику, що зумовлює специфічні вимоги до форм і механізмів залучення капіталу. По-третє, інноваційні підприємства потребують не лише фінансових ресурсів, а й технологічних компетенцій, доступу до ринків та управлінської експертизи від іноземного інвестора. Саме ці особливості визначають специфіку механізмів іноземного інвестування у порівнянні з традиційними галузями.

Теоретичним підґрунтям для аналізу механізмів іноземного інвестування слугує еkleктична парадигма (OLI-модель) Дж. Г. Даннінга, опублікована у 1979 році та вдосконалена у наступних працях. Відповідно до цієї моделі, рішення компанії щодо здійснення прямих іноземних інвестицій визначається трьома групами переваг: конкурентними перевагами власності (Ownership advantages – O), локаційними перевагами приймаючої країни (Location advantages – L) та перевагами інтерналізації (Internalization advantages – I). Стосовно інноваційних підприємств ІКТ-сектору ці переваги набувають такого змісту:

- переваги власності: унікальні технології, патенти, бренд, програмне забезпечення та висококваліфікований людський капітал;
- локаційні переваги: доступ до кваліфікованих кадрів, розвиненої цифрової інфраструктури, сприятливого регуляторного середовища та конкурентних витрат;
- переваги інтерналізації: збереження контролю над інтелектуальною власністю, технологічними процесами та комерційною таємницею.

Інвестиційна привабливість як економічна категорія являє собою інтегральну характеристику об'єкта інвестування, що визначається сукупністю економічних, фінансових, соціальних та правових факторів, які формують сприятливі умови для залучення та ефективного використання інвестицій. Стосовно інноваційних підприємств ІКТ-сектору ця категорія включає також технологічний потенціал, якість людського капіталу та рівень

розвитку екосистеми.

Механізми іноземного інвестування інноваційних підприємств є різноманітними за формою, інструментами та роллю держави у їх реалізації. З метою систематизації наявних підходів у Таблиці 1.1 запропоновано авторську класифікацію механізмів іноземного інвестування за чотирма основними ознаками: формою участі інвестора, стадією розвитку підприємства, інструментом залучення капіталу та роллю держави.

Таблиця 1.1 – Класифікація механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств

Класифікаційна ознака	Вид механізму	Характеристика
За формою участі інвестора	Прямі іноземні інвестиції (ПІІ)	Вкладення капіталу з метою отримання контролю над підприємством (від 10% власності)
	Портфельні інвестиції	Придбання цінних паперів без отримання контролю над підприємством
	Венчурне фінансування	Інвестування у підприємства на ранніх стадіях розвитку в обмін на частку власності
За стадією розвитку підприємства	Seed-фінансування	Інвестиції на стадії ідеї або прототипу
	Start-up фінансування	Інвестиції на стадії запуску продукту
	Growth-фінансування	Інвестиції для масштабування бізнесу
За інструментом залучення	Злиття та поглинання (M&A)	Придбання або об'єднання з існуючим підприємством
	Greenfield-інвестиції	Створення нового підприємства з нуля
	Спільні підприємства (Joint Venture)	Створення нової компанії шляхом об'єднання ресурсів двох і більше партнерів
За джерелом фінансування	Корпоративні інвестиції (CVC)	Інвестиції від великих корпорацій у стартапи
	Інвестиції бізнес-янголів	Приватне інвестування фізичних осіб у ранні стадії розвитку
	Інституційне венчурне фінансування	Інвестиції спеціалізованих венчурних фондів
За роллю держави	Державно-приватне партнерство	Спільне фінансування інноваційних проектів державою та іноземним інвестором
	Грантове фінансування	Безповоротне надання коштів міжнародними організаціями чи урядами
	Спеціальні інвестиційні режими	Пільгові умови для іноземних інвесторів (податкові преференції, спрощене регулювання)

Для наочного відображення взаємозв'язків між виділеними класифікаційними ознаками, видами механізмів та факторами їх вибору на Рисунку 1.1 представлено структурну схему механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств. Схема також відображає приклади практичного застосування окремих механізмів в умовах України – спеціальний режим Дія.City, діяльність Українського фонду стартапів та платформу BRAVE1 у сфері оборонних технологій.

Рисунок 1.1 – Структурна схема механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств

Серед усіх механізмів іноземного інвестування особливої уваги для інноваційних підприємств заслуговують прямі іноземні інвестиції та венчурне фінансування. Прямі іноземні інвестиції забезпечують довгостроковий економічний інтерес інвестора та контроль над об'єктом інвестування. На відміну від портфельних інвестицій, ПІ передбачають не лише фінансову участь, а й передачу технологій, управлінського досвіду та доступ до міжнародних ринків збуту. Згідно із загальноприйнятим визначенням, прямі іноземні інвестиції – це різновид іноземних інвестицій,

призначених для виробництва і забезпечення контролю над діяльністю підприємств завдяки володінню контрольним пакетом акцій; у США формально визнається прямим зарубіжним інвестуванням будь-яке вкладання капіталу, якщо інвестор має або отримує 10% власності.

Венчурне фінансування є специфічним механізмом, що найбільше відповідає природі інноваційних підприємств. П. Гомперс та Дж. Лернер у праці "The Venture Capital Cycle" (1999) визначають венчурний капітал як фінансування підприємств на ранніх стадіях розвитку, для яких характерна висока невизначеність результату та потенційно висока прибутковість. Цикл венчурного капіталу охоплює чотири основні стадії: залучення коштів від інституційних інвесторів, відбір та фінансування портфельних компаній, моніторинг та підтримка розвитку, вихід з інвестиції через IPO або M&A. В Україні роль венчурних інвесторів частково виконують бізнес-янгели (UAngel, EBAN, Startup.ua) із середнім обсягом інвестицій від \$20 000 до \$60 000, а також Український фонд стартапів, що підтримав понад 350 стартапів.

Механізми злиття та поглинань (M&A) відіграють ключову роль у залученні іноземного капіталу в ІКТ-сектор. На відміну від greenfield-інвестицій, M&A дозволяють іноземному інвестору швидко отримати доступ до готових технологій, команди та клієнтської бази. Інноваційні іноземні інвестиції безпосередньо пов'язані з реальним інвестуванням і здійснюються з метою реалізації технологічних інновацій у практичну діяльність. Як показав аналіз, у секторі програмного забезпечення спостерігається найбільша кількість M&A угод – їх частка у загальній кількості угод зросла з 48% у 2018 році до 72% у 2023 році.

Грантове фінансування та механізми державно-приватного партнерства набувають особливого значення для інноваційних підприємств, що перебувають на ранніх стадіях розвитку або діють в умовах підвищеного ризику – зокрема, в умовах воєнного стану в Україні. Такі механізми реалізуються через міжнародні програми підтримки (ЄС, USAID, ЄБРР) та національні інститути розвитку. Важливим прикладом є Міністерство

цифрової трансформації України, яке у співпраці з GIZ та Європейською Комісією системно розвиває національну мережу Європейських цифрових інноваційних хабів (EDIH).

Спеціальні інвестиційні режими як механізм залучення іноземних інвестицій набули широкого поширення у світовій практиці. Їх сутність полягає у створенні привілейованих умов для іноземних інвесторів: спрощена реєстрація, знижені ставки оподаткування, захист інтелектуальної власності, лібералізація валютних операцій. В Україні прикладом такого механізму є спеціальний правовий режим Дія.City, запроваджений відповідно до Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» від 15.07.2021 № 1667-IX. Режим передбачає пільгові ставки оподаткування (9% на прибуток підприємств), особливий правовий статус гіг-контрактів та соціальні гарантії для фахівців.

Вибір конкретного механізму іноземного інвестування залежить від чотирьох ключових факторів, що відображені на Рисунку 1.1: стадії розвитку підприємства, характеру інновацій, інституційного середовища приймаючої країни та стратегічних цілей іноземного інвестора. Взаємодія цих факторів визначає як оптимальну форму залучення капіталу, так і умови, за яких іноземний інвестор прийме рішення про вкладення коштів в інноваційне підприємство.

Таким чином, механізми іноземного інвестування інноваційних підприємств є різноманітними за формою, інструментами та роллю держави. Для ефективного функціонування цих механізмів необхідне сприятливе інституційне середовище, що включає розвинену правову базу, захист прав інвесторів та стабільну макроекономічну ситуацію. Теоретичні засади та класифікація, розглянуті у даному підрозділі, є підґрунтям для аналізу методології оцінювання інвестиційної привабливості ІКТ-сектору.

1.2 Інноваційні підприємства ІКТ-сектору як об'єкт іноземного інвестування

Розуміння специфіки інноваційних підприємств ІКТ-сектору як об'єкта іноземного інвестування є необхідною передумовою для аналізу механізмів залучення іноземного капіталу, розглянутих у підрозділі 1.1. Адже саме особливості суб'єкта інвестування визначають придатність тих чи інших механізмів, рівень ризику для інвестора та потенційну дохідність вкладень. У даному підрозділі послідовно розглядаються: законодавче та наукове визначення інноваційного підприємства, специфічні риси підприємств ІКТ-сектору як об'єкта інвестування, їх класифікація, особливості інвестиційної привабливості та взаємозв'язок між стадіями розвитку підприємства і відповідними механізмами іноземного фінансування.

Поняття «інноваційне підприємство» трактується по-різному залежно від нормативного чи наукового контексту. Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність», інноваційним підприємством є підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти або продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції або послуг. До організаційних форм інноваційних підприємств законодавство відносить інноваційні центри, технопарки, технополіси та інноваційні бізнес-інкубатори.

Разом із тим, у науковій літературі набуло поширення більш широке тлумачення, згідно з яким інноваційним підприємством вважається будь-яке підприємство, що впровадило якусь інновацію протягом певного періоду спостереження. Таке розуміння охоплює значно ширше коло суб'єктів господарювання – від великих технологічних корпорацій до малих стартап-

компаній.

Узагальнення існуючих підходів до визначення інноваційного підприємства представлено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Підходи до визначення поняття «інноваційне підприємство»

Джерело	Визначення	Ключовий критерій
Закон України «Про інноваційну діяльність»	Підприємство, що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти, обсяг яких перевищує 70% загального обсягу	Частка інноваційної продукції у виручці
ОЕСР (Осло керівництво)	Підприємство, що впровадило хоча б одну інновацію протягом звітного періоду	Факт впровадження інновації
Закон України «Про інвестиційну діяльність»	Інноваційна діяльність є однією з форм інвестиційної діяльності	Зв'язок з інвестуванням
Наукові підходи (широке тлумачення)	Підприємство, що систематично здійснює дослідження, розробки та комерціалізацію нових продуктів або процесів	Систематичність інноваційного процесу

З огляду на предмет дослідження, у даній роботі під інноваційним підприємством ІКТ-сектору розуміється підприємство, основною діяльністю якого є розробка, виробництво або реалізація продуктів і послуг у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, що базуються на технологічних інноваціях та інтелектуальній власності, і є привабливим об'єктом для іноземних інвесторів завдяки потенційно високій дохідності та можливості масштабування на глобальних ринках.

Інноваційні підприємства ІКТ-сектору як об'єкти іноземного інвестування мають низку специфічних характеристик, що суттєво відрізняють їх від підприємств традиційних галузей. Ці характеристики як підвищують привабливість для певних категорій іноземних інвесторів, так і породжують специфічні ризики, що необхідно враховувати при виборі механізмів інвестування. Основні характеристики та їх інвестиційні наслідки систематизовано у Таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Специфічні характеристики інноваційних підприємств ІКТ-сектору як об'єктів іноземного інвестування

Характеристика	Зміст	Наслідки для іноземного інвестора
Переважаючі нематеріальні активи	Основа вартості становлять інтелектуальна власність, програмний код, бренд, клієнтська база (понад 70% активів)	Складність оцінки, специфічні вимоги до захисту ІВ
Висока масштабованість	Можливість багаторазового збільшення обсягів без пропорційного зростання витрат	Висока потенційна дохідність при успішному виході
Мережеві ефекти	Цінність продукту зростає зі збільшенням кількості користувачів	Переваги для «winner-takes-all» стратегій
Глобальний ринок збуту	Продукти та послуги можуть реалізовуватися на міжнародних ринках без суттєвих додаткових витрат	Зниження залежності від локальної кон'юнктури
Критична роль людського капіталу	Конкуренентоспроможність визначається кваліфікацією команди	Ризик втрати ключових співробітників
Висока невизначеність результату	Більшість стартапів не досягають беззбитковості протягом перших 3-5 років	Потреба у специфічних механізмах ризик-менеджменту
Швидкий темп технологічних змін	Швидке старіння продуктів та бізнес-моделей	Необхідність постійного реінвестування в R&D
Цифрова природа продукту	Відсутність фізичних кордонів для реалізації	Спрощення виходу на міжнародні ринки

Особливої уваги серед наведених характеристик заслуговує переважання нематеріальних активів. На відміну від підприємств традиційних галузей, де основу вартості становлять матеріальні засоби виробництва, для ІКТ-підприємств ключовими є патенти, програмне забезпечення, алгоритми та бази даних. Саме тому глобальна частка ПІІ у секторі програмного забезпечення та ІТ-послуг зростає з 1,7% від загального обсягу ПІІ у 2003 році до 5,3% у 2020 році, а частка всіх ІКТ-інвестицій – з 2,7% до 10% відповідно. Це свідчить про стрімке зростання інтересу іноземних інвесторів до даного сектору у глобальному масштабі.

Масштабованість є другою ключовою характеристикою, що визначає привабливість ІКТ-підприємств для іноземних інвесторів. Дослідження

Arthur D. Little на основі даних 90 країн за 2010–2020 роки виявило стійку кореляцію між ПІІ та ІКТ-сектором: на кожен \$1 млн ПІІ в ІКТ-сектор припадає в середньому 3,23 нових робочих місця. Це свідчить про мультиплікативний ефект іноземного інвестування в інноваційні підприємства ІКТ для економіки приймаючої країни.

Розгляд інноваційних підприємств ІКТ-сектору як об'єктів іноземного інвестування передбачає їх класифікацію за кількома ознаками. В контексті даного дослідження найбільш релевантними є класифікації за типом бізнес-моделі та за стадією розвитку, оскільки саме ці ознаки визначають відповідний механізм іноземного фінансування.

За типом бізнес-моделі виділяють такі види ІКТ-підприємств:

Продуктові компанії створюють власні програмні продукти або апаратне забезпечення і продають їх користувачам або бізнесу. Прикладами є розробники операційних систем, компанії корпоративного програмного забезпечення, виробники напівпровідників. Такі компанії, як правило, мають вищу ринкову капіталізацію та є більш привабливими для стратегічних M&A угод з боку глобальних технологічних гігантів.

Сервісні та аутсорсингові компанії забезпечують клієнтів технічними рішеннями та послугами. Вони є особливо поширеними в Україні та інших країнах з розвиненим ІТ-аутсорсингом. Основними іноземними інвесторами для таких компаній виступають транснаціональні корпорації, що відкривають R&D-центри або здійснюють поглинання з метою доступу до кваліфікованої робочої сили.

Стартапи є молодими компаніями, зосередженими на створенні інноваційних технологій або продуктів, які часто функціонують у сферах ШІ, блокчейн, кібербезпеки. Визначення стартапу як «нешодавно створеної організації, що будує свій бізнес на основі інновацій або інноваційних технологій, не вийшла на ринок або почала на нього виходити і що має

обмежені ресурси» охоплює специфіку цих підприємств як об'єктів венчурного фінансування. Важливою відмінністю стартапу від малого бізнесу є те, що стартапи виникають задля реалізації нових ідей у вигляді інноваційного продукту, тоді як малі підприємства не обов'язково орієнтовані на інноваційну продукцію.

За стадією розвитку розрізняють такі типи підприємств: на стадії ідеї (pre-seed), на стадії запуску (seed/start-up), на стадії раннього зростання, на стадії масштабування (scale-up) та на стадії зрілості. Кожній стадії відповідає специфічний механізм іноземного фінансування, що відображено на Рисунок 1.2.

Рисунок 1.2 – Життєвий цикл інноваційного підприємства ІКТ-сектору та відповідні механізми іноземного фінансування

Як видно з Рисунку 1.2, на ранніх стадіях розвитку переважають гранти та кошти бізнес-янголів; у міру зростання компанії домінуючу роль починають відігравати венчурні фонди; на стадіях масштабування та зрілості залучаються прямі іноземні інвестиції, стратегічні партнери та відбуваються угоди M&A. Ця закономірність підтверджується даними щодо структури

венчурних угод у США: питома вага «посівних» інвестицій скоротилася з 28% у 1985 р. до 5% у 2016 р., натомість частка фінансування ранніх стадій зростання зросла з 21% до 46,5% за той самий період, що відображає загальну тенденцію до зміщення акцентів у венчурному інвестуванні.

Глобальні тенденції переконливо свідчать про зростання інвестиційної привабливості ІКТ-сектору. За даними ЮНКТАД, глобальні потоки ПІІ у 2023 році склали \$1,37 трлн, при цьому ІКТ-сектор залишається одним із найбільш пріоритетних напрямів для іноземних інвесторів. Дослідження взаємозв'язку між ПІІ, розвитком ІКТ та ВВП країн G20 за 2000–2019 роки підтвердило, що в умовах взаємодії ПІІ та розвитку ІКТ їх спільний вплив на економічне зростання є статистично значущим, тоді як ПІІ окремо такого ефекту не демонструють. Це свідчить про синергетичний ефект поєднання іноземного капіталу з розвитком ІКТ-інфраструктури.

З точки зору архетипів країн у глобальному ланцюжку доданої вартості ІКТ виокремлюють чотири типи: «Сервісні центри» (Service Powerhouses) – країни з високим рівнем експорту ІКТ-послуг, до яких належить Україна; «Глобальні фабрики» (Global Factories) – виробники ІКТ-обладнання (Тайвань, Китай); «Бізнес-хаби» (Business Hubs) – регіональні центри залучення ІКТ-талентів та компаній; «Початківці» (ICT Novices) – країни на ранньому етапі ІКТ-розвитку. Приналежність до певного архетипу визначає пріоритети інвестиційної політики та відповідні механізми залучення іноземного капіталу.

Іноземний інвестор при прийнятті рішення щодо вкладення коштів в інноваційне підприємство ІКТ-сектору оцінює сукупність взаємопов'язаних чинників. Їх можна поділити на внутрішні – ті, що характеризують саме підприємство, та зовнішні – що відображають умови бізнес-середовища приймаючої країни. Систематизацію цих чинників представлено на Рисунку 1.3.

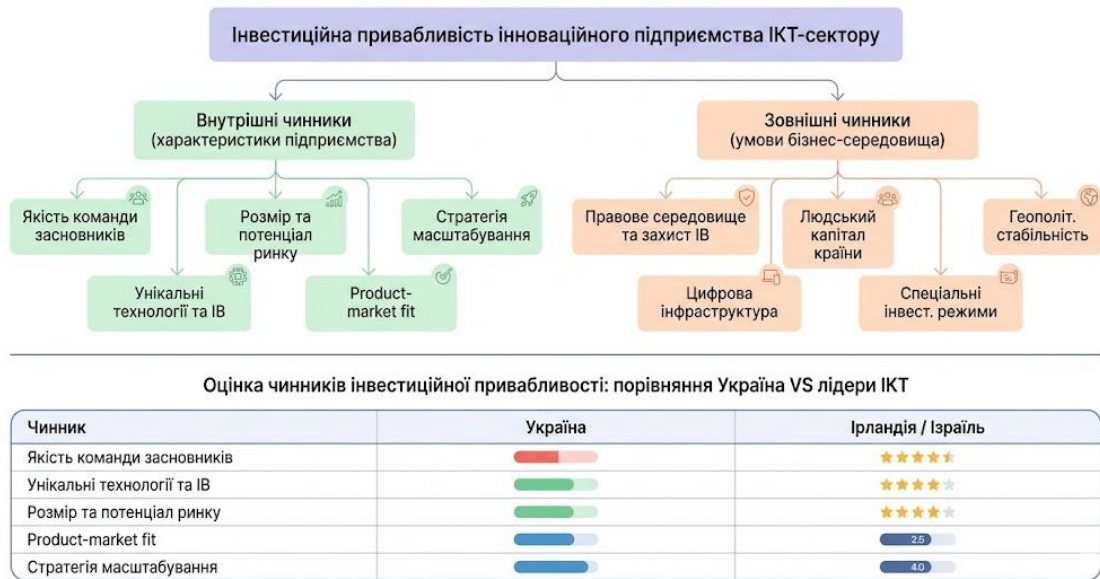

Рисунок 1.3 – Чинники інвестиційної привабливості інноваційних підприємств ІКТ-сектору

До внутрішніх чинників належать: якість та досвід команди засновників, наявність унікальних технологій або захищеної інтелектуальної власності, розмір потенційного ринку та темпи його зростання, існуюча клієнтська база та показники монетизації, а також чіткість стратегії масштабування. Особливого значення набуває «product-market fit» – відповідність продукту ринку, тобто наявність продукту, що повністю задовольняє потреби ринку і несе велику цінність для клієнта.

До зовнішніх чинників належать: стабільність правового середовища та захист прав інвесторів, рівень розвитку цифрової інфраструктури, наявність кваліфікованого людського капіталу, конкурентоспроможний рівень витрат на розробку, наявність спеціальних інвестиційних режимів та податкових преференцій, а також геополітична стабільність приймаючої країни.

Саме комплексна оцінка внутрішніх та зовнішніх чинників формує підсумкову інвестиційну привабливість інноваційного підприємства ІКТ-сектору. Інвестиційна привабливість при цьому розглядається як інтегральна характеристика об'єкта інвестування, що визначається сукупністю

економічних, фінансових, соціальних та правових факторів, рівнем розвитку інфраструктури, що формують сприятливі умови для залучення та ефективного використання інвестицій.

Аналіз українського ІКТ-сектору дозволяє виявити специфічні конкурентні переваги та обмеження вітчизняних інноваційних підприємств як об'єктів іноземного інвестування. Серед основних факторів привабливості слід виділити такі: велика кількість висококваліфікованих фахівців (понад 2200 ІТ-компаній та більше 250 000 спеціалістів до початку повномасштабного вторгнення); вигідне географічне розташування та сприятливий часовий пояс для співпраці з європейськими клієнтами; спрощений режим оподаткування (5% для ФОП); конкурентоспроможні ціни при високій якості послуг; культурна близькість до Європи та рівень знання англійської мови.

Водночас існують суттєві обмеження, що знижують інвестиційну привабливість: воєнний стан і пов'язані з ним ризики для інвесторів; недостатній захист прав інтелектуальної власності; розрив між університетською підготовкою та вимогами ринку; бюрократичні перешкоди для ведення бізнесу; проблеми з кадровим дефіцитом внаслідок мобілізації та еміграції фахівців.

Стартапи як найдинамічніший сегмент українського ІКТ-сектору демонструють особливий потенціал для залучення іноземного капіталу. Сфера ІТ та інтернет-орієнтованих проєктів є найбільш динамічними галузями України, що активно залучають «посівні» та венчурні інвестиції, при цьому динамічний розвиток вітчизняної ІТ-сфери відповідає глобальним тенденціям підтримки та венчурного інвестування аналогічної галузі на глобальному ринку капіталів.

Таким чином, інноваційні підприємства ІКТ-сектору як об'єкти іноземного інвестування мають специфічні характеристики, що суттєво

відрізняють їх від підприємств традиційних галузей. Переважання нематеріальних активів, висока масштабованість, глобальний характер ринку збуту та критична роль людського капіталу формують особливий профіль ризику та дохідності, що визначає вибір механізмів іноземного фінансування на кожній стадії розвитку підприємства. Розуміння цих особливостей є ключовим для розробки ефективної методології оцінювання інвестиційної привабливості, що розглядається у підрозділі 1.3.

1.3 Методологія оцінювання інвестиційної привабливості ІКТ-сектору в національній економічній системі

Розглянувши у попередніх підрозділах теоретичні засади механізмів іноземного інвестування та специфіку інноваційних підприємств ІКТ-сектору як об'єктів такого інвестування, закономірно постає питання про інструментарій кількісного вимірювання інвестиційної привабливості – тобто про методологію, яка дозволяє здійснювати обґрунтовані та зіставні оцінки. Саме цьому присвячений даний підрозділ: систематизації наявних методологічних підходів, критичному аналізу провідних міжнародних індексів та обґрунтуванню авторського інтегрального підходу до оцінювання інвестиційної привабливості ІКТ-сектору.

Методологія оцінювання інвестиційної привабливості охоплює три рівні аналізу, що наочно відображено на Рисунку 1.4: макрорівень (країна або регіон), мезорівень (галузь або сектор) та мікрорівень (конкретне підприємство). Стосовно ІКТ-сектору найбільшого практичного значення набуває мезорівень, що дозволяє здійснювати порівняльний аналіз між країнами та приймати обґрунтовані інвестиційні рішення щодо вибору

юрисдикції для розміщення капіталу.

Рисунок 1.4 – Методологія оцінювання інвестиційної привабливості ІКТ-сектору: рівні, індекси та етапи

У науковій літературі виокремлюють чотири основні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості галузі чи сектору: універсальний, порівняльний, факторний та інтегральний. Кожен із них має свої переваги та обмеження, що систематизовано у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Порівняльна характеристика підходів до оцінювання інвестиційної привабливості ІКТ-сектору

Підхід	Сутність	Переваги	Обмеження	Приклади застосування
Універсальний	Використання єдиної системи показників для всіх галузей	Зіставність між галузями та країнами	Не враховує галузеву специфіку ІКТ	Рейтинги Світового банку, Doing Business
Порівняльний	Зіставлення об'єктів за обраними показниками	Простота інтерпретації, наочність	Залежність від вибору бази порівняння	Рейтинги за ринковою капіталізацією, доходами

Продовження Таблиця 1.4

Факторний	Аналіз окремих факторів впливу на привабливість	Глибина аналізу конкретних чинників	Труднощі агрегування результатів	Регресійний аналіз впливу ПІІ на ВВП
Інтегральний	Розрахунок зведеного показника на основі системи індикаторів	Комплексність оцінки, можливість рейтингування	Суб'єктивність при визначенні ваг	GII, NRI, DESI, авторський індекс

Для цілей даного дослідження найбільш придатним є інтегральний підхід, що поєднує кількісні та якісні показники й дозволяє здійснювати комплексну оцінку привабливості ІКТ-сектору з урахуванням його специфіки. Нижче розглянуто провідні міжнародні індекси, що застосовуються для такого оцінювання.

Аналіз існуючих міжнародних методологій засвідчує наявність кількох провідних індексів, що застосовуються для оцінювання інвестиційної привабливості ІКТ-сектору. Їх порівняльну характеристику представлено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Провідні міжнародні індекси оцінювання інвестиційної привабливості ІКТ-сектору (станом на 2025 рік)

Індекс	Організація	Охоплення	Кількість індикаторів	Субіндекси	Позиція України 2025
Індекс мережевої готовності (NRI 2025)	Portulans Institute / Оксфордський університет	127 країн	53	Технології, Люди, Управління, Вплив	Дані уточнюються
Глобальний інноваційний індекс (GII 2025)	ВОІВ	139 країн	81	Інституції, Людський капітал, Інфраструктура, Ринкова та бізнес-складність, Результати інновацій	29,7 бали (покращення vs 29,5 у 2024)

Продовження Таблиці 1.5

Індекс цифрової економіки та суспільства (DESI 2024)	Єврокомісія	27 країн ЄС	32	Людський капітал, Зв'язок, Інтеграція цифрових технологій, Цифрові державні послуги	– (не є членом ЄС)
Індекс кібербезпеки (GCI)	МСЕ	193 країни	20	Правові, Технічні, Організаційні умови, Розвиток потенціалу, Кооперація	–
Індекс розвитку електронного уряду	ООН	193 країни	Зведений	Онлайн-послуги, ТК-інфраструктура, Людський капітал	–

Індекс мережевої готовності (NRI 2025). Відповідно до результатів NRI 2025, п'ятірку найбільш мережево-готових суспільств очолюють США, Фінляндія, Сінгапур, Данія та Швеція. Ці тенденції знаходять підтвердження у NRI 2025: кожна з десяти провідних країн досягає позиції у топ-25 за всіма чотирма основними субіндексами – технологій, людей, управління та впливу. Методологія NRI 2025 включає 53 індикатори, згруповані у чотири субіндекси. Технологічний субіндекс спрямований на оцінювання технологічної інфраструктури, що є вирішальною для залучення країни до глобальної економіки, та охоплює три складові: доступ (базова доступність ІКТ), контент (характер цифрових технологій та локального контенту) і технології майбутнього (готовність до ШІ, IoT та перспективних технологій).

PubMed CentralVoxprof

Глобальний інноваційний індекс (GII 2025). GIІ 2025 ранжує найбільш інноваційні економіки та вимірює результативність 139 економік. Він висвітлює глобальні інноваційні тренди на основі інвестиційних моделей, технологічного прогресу, показників поширення технологій та соціально-

економічного впливу. Щодо позиції України, найновіше значення за 2025 роком становить 29,7 бали, що є зростанням порівняно з 29,5 балами у 2024 році. Для порівняння, середнє значення у світі – 31,49 бали за даними 139 країн. За результатами ГПІ 2024, Україна посіла 60-е місце, опустившись на п'ять позицій, та увійшла до четвірки у групі країн з нижче середнім рівнем доходу. Це значною мірою зумовлено погіршенням показників у сферах інституційного розвитку та людського капіталу, а також значним падінням показника притоку прямих іноземних інвестицій. Разом із тим, позитивним сигналом залишається той факт, що Україна демонструє вищу інноваційну результативність, ніж можна було б очікувати виходячи з її рівня доходу. Taylor & Francis Online + 2

Індекс цифрової економіки та суспільства (DESI 2024). Цей індекс зосереджений виключно на країнах Європейського Союзу та слугує інструментом моніторингу прогресу у досягненні цілей «Цифрового десятиліття до 2030 року». Попри те, що Україна не є членом ЄС, аналіз DESI є важливим для порівняння з країнами-сусідами та потенційними ринками збуту ІКТ-послуг. Методологія DESI передбачає нерівну вагу окремих показників: зокрема, мобільний широкопasmовий зв'язок має вагу 40% у субіндексі «зв'язок», а цифрові технології для бізнесу – 70% у субіндексі «інтеграція цифрової економіки».

Незважаючи на широке застосування зазначених індексів, вони мають низку суттєвих обмежень у контексті оцінювання інвестиційної привабливості ІКТ-сектору для іноземних інвесторів. По-перше, більшість індексів орієнтовані на оцінювання загального стану розвитку ІКТ у країні, а не на специфічні умови для іноземного інвестування. По-друге, вони не враховують позицію водночас юридичних та фізичних осіб як учасників ІКТ-ринку. По-третє, жоден з наявних індексів не охоплює показники, що безпосередньо відображають механізми іноземного інвестування –

наприклад, умови виходу інвестора, доступність венчурного капіталу чи наявність спеціальних інвестиційних режимів.

Сучасна методологія оцінювання інвестиційної привабливості далеко не досконала і вимагає оптимізації переліку напрямів і показників аналізу; кращого поєднання ретроспективних та перспективних оцінок; кількісного обчислення якісних характеристик показників; адекватного відображення в показниках інтересів різних інвесторів та їх груп. Ці обмеження зумовлюють доцільність розробки авторського інтегрального індексу, що враховує специфіку ІКТ-сектору та орієнтований на потреби іноземних інвесторів.

Issuu

Авторська методологія побудови інтегрального індексу привабливості ІКТ-сектору

З урахуванням виявлених обмежень наявних методологій, у даній роботі застосовується авторський інтегральний підхід до оцінювання привабливості ІКТ-сектору, що базується на методиці багатовимірних середніх та включає п'ять послідовних етапів, відображених на Рисунку 1.4.

Етап 1. Формування системи одиничних індикаторів. На цьому етапі здійснюється відбір показників, що комплексно характеризують різні аспекти розвитку ІКТ-сектору та умови для іноземного інвестування. Ключовим критерієм відбору є здатність кожного індикатора відображати інтереси як юридичних осіб (підприємств та інвесторів), так і фізичних осіб (домогосподарств та кінцевих споживачів). Показники класифікуються на стимулятори – ті, зростання яких підвищує привабливість сектору – та дестимулятори, зростання яких знижує її. Перелік обраних індикаторів наведено у Таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Система індикаторів авторського інтегрального індексу привабливості ІКТ-сектору

Індикатор	Позначення	Характеристика	Тип впливу	Джерело даних
Відносна заробітна плата в ІКТ	W (Wage), %	Співвідношення середньої зарплати в ІКТ та середньої зарплати всіх галузей	Стимулятор	Національна статистика, МОП
Зайнятість у ІКТ	L (Labour), %	Частка працевлаштованих у ІКТ від загальної кількості	Стимулятор	Євростат, МОП
Експортна квота ІКТ	EQ (Export Quota), %	Співвідношення експорту ІКТ-послуг до ВВП	Стимулятор	Світовий банк
Вартість інтернету	P (Price), %	Річна ціна інтернету (60 Mbps+) до ВВП на душу населення	Дестимулятор	ITU, Numbeo
Швидкість інтернету	IS (Internet Speed), Mbps	Широкосмуговий зв'язок, середня швидкість	Стимулятор	ITU, Speedtest
Доступність інтернету	IA (Internet Accessibility), %	Частка населення, яка використовувала інтернет за останні 3 місяці	Стимулятор	Світовий банк
Легкість ведення бізнесу	DBI (Doing Business Index)	Рейтинг простоти ведення підприємницької діяльності	Стимулятор	Світовий банк

Етап 2. Нормування показників. З огляду на різноманітність одиниць вимірювання обраних індикаторів, застосовується метод нормування «максимум-мінімум» (min-max scaling). Для стимуляторів нормований показник визначається за формулою:

$$x'_i = \frac{x_i - x_{max}}{x_{max} - x_{min}} \quad (1.1)$$

Для дестимуляторів – за оберненою формулою:

$$x'_i = \frac{x_{max} - x_i}{x_{max} - x_{min}} \quad (1.2)$$

Зазначений метод забезпечує приведення всіх показників до єдиного діапазону $[0; 1]$, що є необхідною умовою для подальшого агрегування. Перевагою методу є його простота та відсутність суб'єктивних припущень щодо функціонального вигляду залежності між нормованим і вихідним показниками.

Етап 3. Визначення ваг індикаторів. Ваги окремих індикаторів визначаються на основі кореляційного аналізу – зокрема, коефіцієнтів кореляції Пірсона між кожним індикатором та загальним рівнем розвитку ІКТ-сектору. Для інтерпретації сили зв'язку застосовується шкала Чеддока. Показники з вищою кореляцією отримують більшу вагу в інтегральному індексі. Цей підхід дозволяє уникнути суб'єктивного експертного призначення ваг і забезпечує об'єктивність розрахунків.

Етап 4. Розрахунок інтегрального індексу. Інтегральний індекс розраховується методом лінійного агрегування нормованих показників з урахуванням визначених ваг:

$$I = \sum_{i=1}^n w_i \cdot x'_i \quad (1.3)$$

де I – інтегральний індекс привабливості ІКТ-сектору;

w_i – вага i -го індикатора;

x'_i – нормоване значення i -го індикатора;

n – кількість індикаторів.

Етап 5. Ранжування та аналіз результатів. На завершальному етапі здійснюється ранжування країн за значенням інтегрального індексу, їх групування за рівнем привабливості ІКТ-сектору, а також розрахунок показників описової статистики для аналізу нерівномірності розподілу –

зокрема, квадратичного коефіцієнта варіації та коефіцієнта децильної диференціації.

Запропонована методологія має низку суттєвих переваг порівняно з наявними міжнародними індексами. По-перше, вона розглядає ІКТ-сектор одночасно з позиції юридичних осіб (через показники зайнятості, заробітної плати та легкості ведення бізнесу) та фізичних осіб (через показники доступності та вартості інтернету). По-друге, вона включає показник експортної квоти ІКТ, що безпосередньо відображає участь країни у міжнародному поділі праці у сфері ІКТ-послуг. По-третє, методологія є відтворюваною та придатною для динамічного аналізу: оцінка індексу в різні часові періоди дозволяє виявляти закономірності та прогнозувати зміни рівня привабливості ІКТ-сектору.

Разом із тим необхідно враховувати й обмеження запропонованого підходу. Зокрема, використання показника легкості ведення бізнесу у його попередній редакції (Doing Business) є актуальним до 2021 року – у 2022 році Світовий банк замінив його новою методологією Business Ready. Крім того, використання лише семи індикаторів не дозволяє охопити всі аспекти привабливості ІКТ-сектору, зокрема якість захисту інтелектуальної власності та наявність спеціальних інвестиційних режимів. Ці обмеження визначають напрями подальшого вдосконалення методології.

Порівняльна характеристика авторського підходу та провідних міжнародних індексів у розрізі ключових методологічних параметрів наведена у Таблиці 1.7.

Таким чином, запропонована у даній роботі методологія займає власну нішу серед наявних підходів: вона є більш вузько спеціалізованою, ніж NRI чи GIІ, проте значно глибше відображає специфіку ІКТ-сектору послуг і умови для іноземного інвестування в ньому. Методологічні засади, описані у цьому підрозділі, є основою для емпіричних розрахунків у розділі 2, де

здійснюється безпосереднє оцінювання привабливості ІКТ-сектору у 20 країнах світу та аналізується позиція України на тлі глобальних лідерів і країн-конкурентів.

Таблиця 1.7 -Порівняльна характеристика авторського інтегрального індексу та провідних міжнародних методологій

Параметр	NRI 2025	ГП 2025	DESI 2024	Авторський індекс
Кількість країн	127	139	27 (ЄС)	20
Кількість індикаторів	53	81	32	7
Фокус	Загальна мережева готовність	Інноваційна екосистема	Цифрова економіка ЄС	ІКТ-сектор послуг
Врахування фізичних осіб	Частково	Ні	Частково	Так
Врахування юридичних осіб	Так	Так	Так	Так
Показник зайнятості в ІКТ	Так	Ні	Так	Так
Показник вартості інтернету	Так	Ні	Частково	Так
Експортна квота ІКТ	Ні	Частково	Ні	Так
Метод визначення ваг	Рівна вага	Рівна вага / подвійна	Змінна вага	Кореляційний аналіз
Динамічний аналіз	Щорічно	Щорічно	Щорічно	За потребою

Висновок до Розділу 1

Проведене дослідження визначає механізм іноземного інвестування інноваційних підприємств ІКТ-сектору як комплексну сукупність форм, інструментів та умов руху капіталу до приймаючої країни. Його теоретичним підґрунтям є OLI-модель Дж. Г. Даннінга, де переваги в ІКТ-галузі виражаються через унікальні технології (власність), доступ до

кваліфікованих кадрів (локація) та контроль над комерційною таємницею (інтерналізація). Авторська класифікація механізмів фінансування охоплює чотири ознаки: форму участі інвестора (прямі, портфельні, венчурні інвестиції), стадію розвитку (seed, start-up, growth), інструмент залучення (M&A, greenfield, joint venture) та роль держави. Специфіка ІКТ-підприємств – переважання нематеріальних активів (понад 70%), глобальна масштабованість і критична роль людського капіталу – зумовлює їхній особливий профіль ризику. Вибір оптимального механізму залежить від стадії життєвого циклу компанії: на ранніх етапах стартапів переважають гранти, бізнес-яголи та венчурне фінансування, а на стадіях масштабування і зрілості домінують ПІІ та угоди M&A. Їхня загальна інвестиційна привабливість визначається синергією внутрішніх характеристик (якість команди, унікальні технології, product-market fit) та зовнішніх макроумов (цифрова інфраструктура, спецрежими, правове поле, геополітична стабільність). Систематизація методів оцінювання довела, що найбільш релевантним для галузі є інтегральний підхід. Аналіз міжнародних метрик (NRI 2025, DESI 2024 та GII 2025, за яким Україна з 29,7 бала поступається середньосвітовому рівню) підтвердив потребу в спеціалізованому галузевому інструментарії. Відтак розроблено авторський інтегральний індекс, що спирається на сім індикаторів: відносну зарплату, зайнятість в ІКТ, експортну квоту, вартість, швидкість і доступність інтернету та легкість ведення бізнесу. Його побудова передбачає п'ять етапів, зокрема нормування «максимум-мінімум» та визначення ваг кореляційним аналізом. Головною перевагою індексу є комплексне врахування інтересів фізичних і юридичних осіб, що стане базою для оцінювання 20 країн світу в наступному розділі.

2 АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ У СВІТОВОМУ ТА ВІТЧИЗНЯНОМУ ІКТ-СЕКТОРІ

2.1 Світові тенденції іноземного інвестування інноваційного бізнесу у сфері ІКТ

Аналіз теоретичних основ механізмів іноземного інвестування, здійснений у розділі 1, потребує емпіричного підкріплення через дослідження реальних глобальних тенденцій. Саме цьому присвячений даний підрозділ: комплексному аналізу динаміки, структури та географічного розподілу іноземних інвестицій у ІКТ-сектор у 2021–2025 роках з урахуванням найсвіжіших даних провідних міжнародних організацій. Послідовно розглядаються: загальні тенденції ПІІ у цифрову економіку, динаміка венчурного фінансування, галузева структура інвестицій та регіональний вимір.

Глобальний інвестиційний ландшафт у 2023–2025 роках характеризується суперечливими тенденціями: водночас із загальним зниженням прямих іноземних інвестицій у низці галузей, цифровий сектор демонструє стійке зростання. Глобальні ПІІ у цифрову економіку зростають швидкими темпами, в середньому становлячи \$122 млрд щороку в останні роки. У 2021–2023 роках цей сектор поглинав у середньому 8,3% глобальних ПІІ – порівняно з 5,5% десятиліттям раніше. Для країн, що розвиваються, щорічні потоки ПІІ у цифрову економіку за той самий період майже подвоїлися.

За даними Звіту ЮНКТАД про світові інвестиції 2025, загальний обсяг ПІІ у 2024 році зріс на 4% до \$1,5 трлн, однак цей приріст значною мірою зумовлений волатильними фінансовими потоками через низку європейських економік, що виступають транзитними вузлами. ПІІ у цифрову економіку

зросли на 14%, провідну роль відіграли виробництво ІКТ-обладнання, цифрові послуги та напівпровідники, однак це зростання залишалося суттєво сконцентрованим: на десять країн припадало 80% усіх нових цифрових проєктів.

Перспективним є і прогноз на 2025 рік. За попередніми оцінками, глобальні ПІІ зросли на 14% у 2025 році до \$1,6 трлн. Дата-центри залучили понад п'яту частину глобальних greenfield-проєктів у 2025 році, при цьому анонсований обсяг інвестицій перевищив \$270 млрд. Попит стимулювався потребами ІІІ-інфраструктури та цифрових мереж. Водночас вартість міжнародних злиттів і поглинань скоротилася на 10%, а міжнародне проєктне фінансування знизилося вчетверте поспіль – на 16% за вартістю та на 12% за кількістю угод, опустившись до рівнів, не бачених з 2019 року.

Зазначені тенденції свідчать про структурну трансформацію глобального інвестиційного середовища: капітал все більше концентрується у капіталомістких та технологічно орієнтованих проєктах, тоді як традиційні форми інвестування – М&А та проєктне фінансування – зазнають тиску. Динаміку глобального венчурного фінансування ІКТ-сектору за 2021–2025 роки відображено на Рисунку 2.1.

Як видно з рис. 2.1, динаміка венчурного фінансування пройшла чотири чітко виражені фази: пік у 2021 році (\$671 млрд), спад у 2022 році (\$480 млрд), досягнення дна у 2023 році (\$349 млрд) та поступове відновлення у 2024–2025 роках. У 2025 році глобальний обсяг венчурних інвестицій зріс з \$391,9 млрд у 2024 році до понад \$512 млрд у 2025 році, що виводить 2025 рік на третє місце серед усіх років за обсягом інвестованого капіталу.

Найбільш принциповою структурною зміною глобального ринку іноземного інвестування в ІКТ-сектор стало безпрецедентне домінування штучного інтелекту. ІІІ-компанії акумулювали 61% глобального венчурного

капіталу у 2025 році – \$258,7 млрд із загального обсягу \$427,1 млрд, що більш

Рисунок 2.1 – Динаміка глобального венчурного фінансування ІКТ-сектору у 2021–2025 роках, млрд дол. США

ніж удвічі перевищує частку ШІ у 2022 році (30%). З 2023 року ШІ-компанії, орієнтовані на ІТ-інфраструктуру та хостинг, залучають найбільші обсяги венчурного капіталу: лише у 2025 році – \$109,3 млрд.

ШІ став найпотужнішою рушійною силою зростання фінансування у 2025 році: його частка у глобальному венчурному фінансуванні склала понад чверть від загального обсягу – порівняно з 15% у 2024 році та 7% у 2023 році, що є разючим стрибком лише за два роки. Ця тенденція корінним чином змінює структуру механізмів іноземного інвестування в ІКТ-сектор: якщо раніше домінувало програмне забезпечення та аутсорсинг ІТ-послуг, то тепер капітал концентрується в ШІ-інфраструктурі, хмарних обчисленнях та напівпровідниках.

Галузевий розподіл іноземних інвестицій у ІКТ-сектор у розрізі ключових сегментів наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Галузева структура іноземного інвестування у ІКТ-сектор у 2024–2025 роках

Сегмент	Тенденція 2024–2025	Ключові показники	Провідні реципієнти
Штучний інтелект	Стрімке зростання	61% венчуру у 2025 р.; \$258,7 млрд	США, Велика Британія, Китай
Дата-центри	Рекордне зростання	\$270 млрд greenfield у 2025 р.; +1/5 від усіх проєктів	Франція, США, Південна Корея, Індія
Напівпровідники	Значне зростання	+35% нових проєктів у 2025 р.	США, Тайвань, Японія, Індія
Програмне забезпечення	Стабільне зростання	Найбільша частка M&A (72% угод)	США, ЄС
Кібербезпека	Прискорене зростання	Провідний сектор для VC після III	США, Ізраїль
ІКТ-послуги / аутсорсинг	Помірне зростання	\$200 млрд у greenfield-проєктах 2024 р.	Індія, Ірландія, Україна
Фінтех	Зростання в Азії та ЛА	Активний приплив у середньодохідні економіки	Індія, Бразилія

Паралельно зі зростанням загальних обсягів венчурного фінансування спостерігається посилення концентрації капіталу у найбільших угодах. Понад третина глобального фінансування у 2025 році припала на 68 компаній, що залучили раунди обсягом \$500 млн і більше, порівняно з 24% у 2024 році. П'ять компаній – OpenAI, Scale AI, Anthropic, Project Prometheus та xAI – разом залучили \$84 млрд, або 20% усіх венчурних інвестицій у 2025 році.

Поляризація ринку венчурного капіталу має принципове значення для розуміння механізмів іноземного інвестування: дедалі більша частка капіталу концентрується у мегараундах для зрілих компаній, тоді як ранньостадійне фінансування залишається відносно стабільним. За даними KPMG, глобальні венчурні інвестиції зросли з \$349,4 млрд у 2023 році до \$368,3 млрд у 2024 році, однак кількість угод скоротилася до семирічного мінімуму – 35 685 угод. Це свідчить про те, що великі інвестори дедалі вибірковіше підходять

до відбору об'єктів, концентруючи ресурси на найперспективніших компаніях.

Регіональний розподіл глобальних інвестицій у ІКТ-сектор характеризується суттєвою нерівномірністю, яка не лише зберігається, а й поглиблюється. Провідні позиції утримують США та країни Азійсько-Тихоокеанського регіону, тоді як Європа демонструє стагнацію, а більшість країн, що розвиваються, залишаються на узбіччі цифрового буму. Детальну порівняльну характеристику регіонів за ключовими показниками наведено у Таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Регіональний розподіл іноземних інвестицій у ІКТ-сектор у 2024–2025 роках

Регіон	Обсяг VC 2024	Обсяг VC 2025	Динаміка	Частка у глобальному VC	Ключові тенденції
США	\$209 млрд	\$274 млрд	+31%	64%	Абсолютне домінування в III; найвища концентрація мегараундів
Азійсько-Тихоокеанський регіон	\$78,8 млрд	~\$90 млрд	+14%	~18%	Зростання Китаю в III та автономних авто; Індія як хаб III-досліджень
Європа	\$62,4 млрд	~\$65 млрд	+4%	~13%	Уповільнення; сила у сталих технологіях та програмному забезпеченні
Латинська Америка	~\$8 млрд	~\$9 млрд	+12%	~2%	Зростання фінтеху; Бразилія та Мексика – лідери
Африка	~\$3 млрд	~\$3 млрд	Стагнація	<1%	Мінімальна участь у цифровому бумі
Решта світу	~\$8 млрд	~\$9 млрд	+10%	~2%	Ізраїль – регіональний лідер у кібербезпеці

Особливо показовою є тенденція до зростання частки США у глобальному венчурному фінансуванні: у 2025 році близько \$274 млрд венчурного капіталу було інвестовано у компанії США, що становить 64%

глобального стартап-фінансування – порівняно з 56% у 2024 році та 47–48% у 2019–2023 роках. Ця тенденція відображає посилення технологічно-інвестиційної гегемонії США на тлі геополітичної фрагментації глобальної економіки.

Венчурні інвестори США залишаються найактивнішими, представляючи близько 56% (\$124 млрд) від загальносвітового обсягу вихідних венчурних інвестицій у ШІ у 2025 році, за ними слідують інвестори Великої Британії – 9% (\$20,7 млрд), Китаю – 8% (\$17,2 млрд) та ЄС27 – 7% (\$14,5 млрд).

Критично важливою є також тенденція до нерівномірності доступу до цифрових інвестицій між країнами різного рівня розвитку. У 2024 році лише \$9 млрд надійшло в ІКТ-інфраструктуру країн, що розвиваються, – це незначна частка від \$62 млрд, що потрібні щорічно в глобальному масштабі. В Африці у 2024 році було реалізовано лише 18 фінтех-проектів порівняно з 206 у країнах Азії, що розвиваються, а частка регіону в загальних інвестиціях у дата-центри становила лише 3%.

Угоди злиттів та поглинань (M&A) залишаються одним із найважливіших механізмів іноземного інвестування в ІКТ-сектор. Вартість greenfield-проектів у секторі ІКТ майже подвоїлася до \$200 млрд у 2024 році, ставши провідним фактором зростання серед усіх секторів послуг.

Тенденції ринку M&A у 2025 році відзначалися рекордними показниками. Глобальний ринок M&A у 2025 році став другим найвищим роком в історії. Для ринку M&A США 2025 рік виявився найвищим – навіть вищим за 2021 рік. Найбільшою угодою M&A для венчурної компанії за всі часи стало придбання Google компанії з кібербезпеки Wiz.

Серед галузевих особливостей M&A виокремлюється провідна роль сектору програмного забезпечення. Як показано у розділі 1, частка ПЗ у загальній кількості M&A угод в ІКТ зросла з 48% у 2018 до 72% у 2023 році.

Ця тенденція зберігається й у 2024–2025 роках: інвестиції у технологічні сектори, зокрема ІІ, хмарні обчислення та кібербезпеку, продовжують визначати потоки ІІ в міру того, як компанії модернізують та цифровізують операції.

Для комплексного розуміння механізмів іноземного інвестування важливо також врахувати тенденцію до посилення державного регулювання інвестиційних потоків у ІКТ-сектор. До 60% відсіяних проєктів наразі припадає на цифрові сектори. Багато країн, що розвиваються, обмежують іноземну власність у ключовій інфраструктурі, тоді як розвинені економіки посилюють перевірку ІІ через міркування національної безпеки. Ця тенденція формує нове інституційне середовище для механізмів іноземного інвестування, в якому питання безпеки стають не менш важливими, ніж суто економічні чинники.

Особливістю сучасного інвестиційного циклу є безпрецедентний вплив геополітичних факторів на механізми іноземного інвестування в ІКТ-сектор. Технологічне суперництво між США та Китаєм, запровадження експортних обмежень на напівпровідники та посилення перевірки угод М&А з боку регуляторів суттєво перекроюють глобальну інвестиційну карту. Інвестиційні патерни вказують на поглиблення розривів між розвиненими та країнами, що розвиваються, зростання концентрації в невеликій кількості стратегічних секторів та стійку слабкість у проєктах, найбільш критичних для сталого розвитку.

Систематизацію ключових глобальних тенденцій іноземного інвестування в ІКТ-сектор та їх наслідків для країн-реципієнтів наведено у Таблиці 2.3.

Таким чином, аналіз світових тенденцій іноземного інвестування в ІКТ-сектор засвідчує суттєву трансформацію механізмів залучення капіталу у 2021–2025 роках. Після досягнення піку у 2021 році (\$671 млрд) та глибокого

спаду у 2022–2023 роках ринок поступово відновлюється, демонструючи

Таблиця 2.3 – Ключові тенденції іноземного інвестування у глобальний ІКТ-сектор у 2023–2025 роках та їх наслідки для країн-реципієнтів

Тенденція	Прояви	Наслідки для країн-реципієнтів
Домінування ШІ	61% венчурного капіталу у ШІ-компанії у 2025 р.	Перерозподіл інвестицій від традиційних ІТ-послуг до ШІ-інфраструктури
Концентрація у мегапроєктах	1/5 усіх greenfield у дата-центрах	Переваги для країн з розвинуеною енергетичною та телеком-інфраструктурою
Геополітична фрагментація	Посилення FDI screening; блокування угод	Невизначеність для країн з непрозорою правовою базою
Поляризація регіонів	64% VC – у США, <1% – в Африці	Поглиблення цифрового розриву між країнами
Зростання CVC	Корпоративні венчурні інвестиції \$185 млрд у 2024 р.	Нові можливості для ІКТ-компаній через стратегічні партнерства
Ренесанс M&A	Рекордний ринок M&A у 2025 р.	Збільшення можливостей виходу для венчурних інвесторів
Регуляторне посилення	До 60% відсіяних проєктів – у цифровому секторі	Ускладнення угод за участі іноземних інвесторів з «чутливих» країн

у 2025 році обсяг \$512 млрд – третій найвищий за всю історію спостережень. Домінуючою структурною тенденцією стало безпрецедентне домінування штучного інтелекту, який поглинає 61% усього венчурного капіталу. Глобальні інвестиції в ІКТ залишаються суттєво сконцентрованими географічно – переважно у США та окремих країнах Азії – що формує нерівні умови доступу до капіталу для країн різного рівня розвитку. Виявлені закономірності слугують аналітичною базою для порівняльної оцінки інвестиційної привабливості ІКТ-сектору різних країн, що здійснюється у підрозділі 2.2.

2.2 Порівняльна оцінка інвестиційної привабливості ІКТ-сектору країн різних частин світу

Виявлені у підрозділі 2.1 глобальні тенденції іноземного інвестування в ІКТ-сектор потребують конкретизації через призму порівняльного аналізу окремих країн. Загальна картина потоків капіталу набуває реального змісту лише тоді, коли вдається зрозуміти, яким чином різні країни позиціонуються у глобальній системі іноземного інвестування в ІКТ, що саме визначає їхню привабливість і де у цій ієрархії знаходиться Україна. Саме цим питанням присвячений даний підрозділ: порівняльна оцінка здійснюється на основі провідних міжнародних індексів – NRI 2025 та GII 2024–2025 – а також авторського інтегрального підходу, описаного у підрозділі 1.3. Аналіз охоплює чотири групи країн: глобальних лідерів, регіональних лідерів, країн із середнім рівнем привабливості та аутсайдерів.

Для наочного відображення позицій країн у глобальній системі іноземного інвестування в ІКТ застосовується авторська матриця позиціонування (Рисунок 2.2), що поєднує два виміри: мережеву готовність за NRI 2025 та рівень розвитку ІКТ-експорту за GII 2024–2025.

Як видно з Рисунку 2.2, країни розподіляються на чотири чіткі кластери. Квадрант лідерів (висока мережева готовність + високий ІКТ-експорт) займають США, Ірландія та Ізраїль. Квадрант технологічно готових країн з помірним експортом (висока мережева готовність + помірний ІКТ-експорт) представлений Фінляндією, Данією, Швецією, Німеччиною та Республікою Корея. Квадрант ІКТ-орієнтованих країн без повної мережевої зрілості (помірна мережева готовність + відносно високий ІКТ-експорт) зайнятий Індією та Україною – і саме цей квадрант є особливо цікавим з інвестиційної точки зору, оскільки відображає значний потенціал зростання.

Нарешті, квадрант відстаючих представлений Нігерією, Індонезією та Єгиптом.

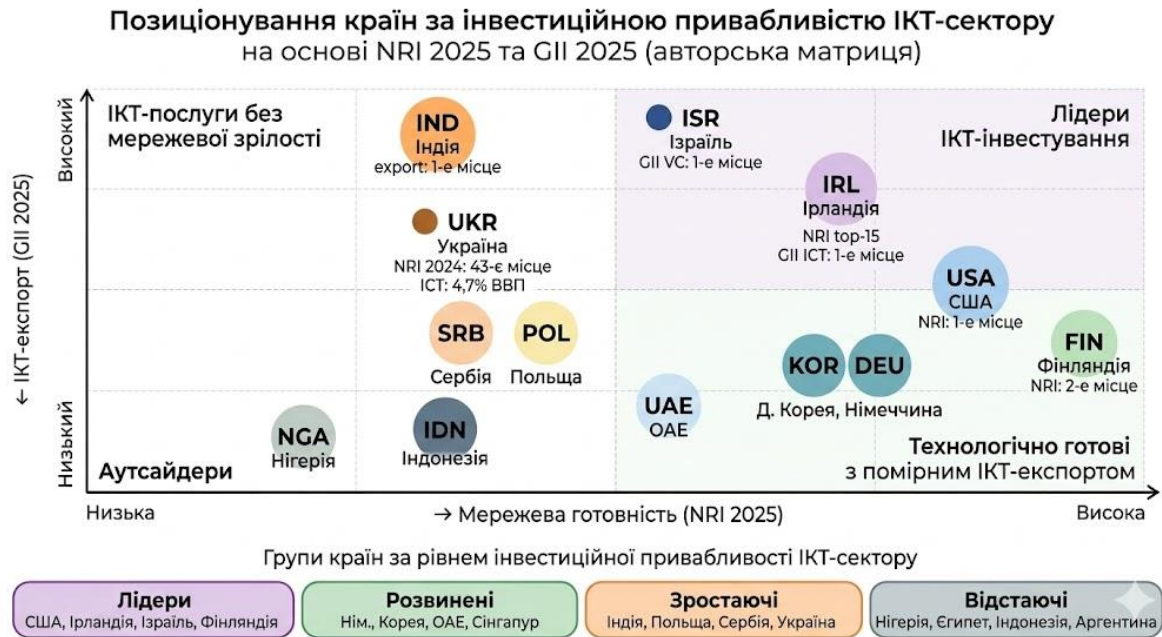

Рисунок 2.2 – Матриця позиціонування країн за інвестиційною привабливістю ІКТ-сектору (NRI 2025 × GII 2024–2025)

Загальну порівняльну характеристику країн за ключовими індикаторами інвестиційної привабливості ІКТ-сектору наведено у Таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Порівняльна оцінка інвестиційної привабливості ІКТ-сектору обраних країн за ключовими індикаторами (2024–2025)

Країна	NRI 2025 (місце)	GII 2025 (місце)	ІКТ % ВВП	Обсяг VC/FDI в ІКТ 2024	Спец. інвест. режим	Особливість
США	1	2	~10%	\$209 млрд (VC)	–	Абсолютний лідер III
Фінляндія	2	7	~8%	Значний	Дія-аналогів немає	Лідер управління та впливу
Сінгапур	3	1	~10%	\$6–8 млрд	Smart	Лідер Азії

					Nation	
--	--	--	--	--	--------	--

Продовження Таблиці 2.4

Данія	4	9	~7%	Значний	–	Лідер ICT access (1-е місце GII)
Ірландія	Top-15	19	~13% ВВП	€1,089 трлн (stock FDI)	IDA Ireland	1-е місце GII: ICT export
Ізраїль	~20	14	~17% ВВП	\$12,2 млрд	OCS/IIA	3-є місце по VC globally
Індія	45	39	~5%	Зростає	Startup India	1-е місце GII: ICT export
Польща	~40	38	~5%	\$3–4 млрд	–	Лідер аутсорсингу ЦСЄ
ОАЕ	~30	36	~6%	Зростає	Freezone	Hub Близького Сходу
Сербія	~50	~50	~5%	\$500 млн	–	Найшвидше зрост. ЦСЄ
Україна	43 (NRI 2024)	60 (GII 2024)	~3,9%	\$6,45 млрд (IT-експорт)	Дія.City	Зростаюча, військові ризики
Нігерія	>100	>100	<1%	\$0,3 млрд	–	Аутсайдер

Розглянемо детальніше кожну групу країн.

Сполучені Штати Америки посідають першу позицію у NRI 2025 четвертий рік поспіль. США лідирує за рівнем технологічного впровадження та інновацій, демонструючи особливо сильні позиції у сферах ІІІ-публікацій, масштабу публічних хмарних обчислень та цифрової трансформації бізнесу. У вимірі іноземного інвестування США є нетто-донором, а не реципієнтом: американські венчурні інвестори генерують 56% усіх глобальних венчурних вкладень у ІІІ. За GII 2025, США посідають перше місце у дев'яти індикаторах, включаючи пізні стадії VC-угод, глобальну вартість брендів, глобальних корпоративних інвесторів у R&D, оцінку «єдинорогів», витрати на ПЗ та інтенсивність нематеріальних активів.

Ірландія є унікальним прикладом малої відкритої економіки, що завдяки цілеспрямованій інвестиційній політиці перетворилася на один із провідних світових хабів ІКТ. Під впливом значної присутності іноземних мультинаціональних компаній у сфері ІКТ, Ірландія посідає перше місце у

світі за експортом ІКТ-послуг та платежами за інтелектуальну власність і входить до трійки лідерів за інтенсивністю нематеріальних активів. За даними Статистичного управління Ірландії, сектор послуг є найбільшим для вхідних інвестицій в Ірландію у 2024 році, становлячи 67% від загального обсягу вхідних інвестицій. Ірландська цифрова економіка оцінюється у \$50 млрд та становить 13% ВВП; понад 1000 цифрових компаній працюють в Ірландії, включаючи провідні американські транснаціональні корпорації – Apple, AWS, Cisco, Dell, Google, HPE, IBM, Intel, Meta, Microsoft та Oracle. Показово, що за інтенсивністю ПІІ Ірландія посідає друге місце після Люксембургу в ОЕСР, причому цей показник перевищує середній рівень по ОЕСР у п'ять разів.

Ізраїль демонструє феноменальну стійкість ІКТ-сектору навіть в умовах геополітичної нестабільності. Незважаючи на триваючу війну і місцеві виклики, ізраїльський технологічний сектор забезпечив понад \$12 млрд приватного фінансування, досяг рекордної активності M&A у \$15,8 млрд та сприяв економічному зростанню: ВВП від хайтеку зріс на 2,2%. Ще більш вражаючими є показники першого півріччя 2025 року: приватні інвестиції в ізраїльські стартапи сягнули \$9,3 млрд у першому півріччі 2025 року – найкращий піврічний показник з часів буму 2021 року. За ГІІ 2025, Ізраїль посідає перше місце за отриманим венчурним капіталом та оцінкою «єдинорогів». Ключовим чинником успіху є система державної підтримки через Управління з інновацій (ПА): близько 1500 deep-tech компаній наразі функціонують в Ізраїлі, залучивши понад \$28 млрд між 2019 та 2025 роками. Це робить Ізраїль провідним deep-tech хабом у Західному світі поза межами США.

Порівняльну характеристику моделей залучення іноземного інвестування трьох глобальних лідерів наведено у Таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Порівняльний аналіз моделей іноземного інвестування в ІКТ-сектор: США, Ірландія та Ізраїль

Параметр	США	Ірландія	Ізраїль
Домінуючий механізм	Венчурний капітал, M&A	ПП (greenfield мультинаціональних корпорацій)	Венчурний капітал, M&A
Ключовий актив для інвестора	ПП-інфраструктура, таланти	Податкові переваги, доступ до ринку ЄС	Deep-tech, кібербезпека
Роль держави	Регуляторна (CFIUS)	Активна стимулювальна (IDA Ireland)	Активна стимулювальна (ПА, OCS)
Частка ВВП від ІКТ	~10%	~13% (з урахуванням мультинаціональних корпорацій)	~17%
Ставка корпоративного податку	21% (федеральна)	15% (з 2024 р.)	23% (стандартна), 7,5% (ПТНП)
Головна вразливість	Геополітична конкуренція з Китаєм	Залежність від американських мультинаціональних корпорацій	Геополітична нестабільність

Скандинавські країни та Республіка Корея формують другий ешелон глобальних лідерів інвестиційної привабливості ІКТ. Серед помітних змін у топ-10 NRI 2025 виділяються: Фінляндія, яка перемістилася на друге місце, випередивши Сінгапур; та Данія, що піднялася з десятого на четверте місце.

Фінляндія вирізняється унікальним поєднанням: США, Фінляндія та Сінгапур визнані найбільш мережево-готовими суспільствами у 2025 році, що демонструють успішну цифрову трансформацію, засновану на ефективному управлінні, інклюзивному доступі та політиці, що перетворює інновації на відчутні соціальні та економічні вигоди. Фінляндія займає перше місце за позитивним впливом технологій на економіку та суспільство, що є надзвичайно важливим сигналом для іноземних інвесторів.

Данія, у свою чергу, посідає перше місце за показником ICT access у ГІІ 2025, відображаючи надзвичайно розвинену цифрову інфраструктуру. Республіка Корея, незважаючи на падіння з п'ятого на десяте місце у NRI

2025, зберігає сильні позиції завдяки розвиненій напівпровідниковій промисловості та активній державній підтримці ІКТ-сектору.

Особливо цікавою з інвестиційної точки зору є група країн, що демонструють динамічне зростання привабливості ІКТ-сектору попри відносно нижчі позиції у глобальних рейтингах. Індія, посівши 45-е місце, демонструє лідерство у технологічному стовпі, фіксуючи високі позиції за науковими публікаціями з ШІ, міжнародною інтернет-пропускною здатністю та підписками на інтернет, випереджаючи багато економік з вищим рівнем доходу за цими показниками. За ГІІ 2024, сильні сторони Індії полягають у ключових індикаторах – експорті ІКТ-послуг (1-е місце у світі), отриманому венчурному капіталі (6-е місце) та інтенсивності нематеріальних активів (7-е місце).

Польща утримує позиції провідного хабу ІТ-аутсорсингу в Центральній та Східній Європі. ОАЕ реалізують стратегію побудови регіонального цифрового хабу через мережу вільних економічних зон та програму Smart Nation. Сербія демонструє найвищі темпи зростання ІКТ-сектору в регіоні: за авторським інтегральним індексом, розрахованим у розділі 2.2 оригінального дослідження, Сербія отримала найвищі показники за відносним рівнем заробітної плати в ІКТ.

Застосування авторського інтегрального індексу привабливості ІКТ-сектору, методологія якого описана у підрозділі 1.3, до вибірки з 20 країн дозволяє здійснити комплексну порівняльну оцінку. Результати розрахунків наведено у таблиці 2.6 та на Рисунку 2.3.

За результатами авторського інтегрального індексу безумовним лідером є Ірландія з показником 82,45%, що забезпечується передусім унікальними показниками експортної квоти ІКТ (38,99% ВВП) та зайнятості у секторі. Ізраїль та Республіка Корея замикають трійку лідерів. Аутсайдером є Нігерія з індексом лише 3,24% – п'ять із семи індикаторів якої є

найгіршими у вибірці.

Таблиця 2.6 – Результати розрахунку авторського інтегрального індексу привабливості ІКТ-сектору (вибірка 20 країн)

Місце	Країна	Індекс (%)	Група	Ключова перевага
1	Ірландія	82,45	Висока	Експортна квота, зайнятість
2	Ізраїль	77,97	Висока	Зарплата, VC
3	Республіка Корея	75,24	Висока	Швидкість інтернету, охоплення
4	США	71,37	Висока	Зарплата, легкість бізнесу
5	Швейцарія	70,84	Висока	Швидкість інтернету, зайнятість
6	Японія	70,06	Висока	Зайнятість, охоплення
7	ОАЕ	68,08	Висока	Охоплення (100%), легкість бізнесу
8	Канада	66,42	Висока	Збалансовані показники
9	Польща	65,61	Висока	Зарплата, зайнятість
10	Німеччина	62,82	Висока	Зайнятість, ціна інтернету
11	Сербія	59,08	Середньо-висока	Зарплата (256%, найвища)
12	Австралія	53,59	Середньо-висока	Охоплення, легкість бізнесу
13	Україна	48,04	Середньо-висока	Зарплата, експортна квота
14	Бразилія	38,67	Середньо-низька	Зарплата
15	Єгипет	34,12	Середньо-низька	–
16	Індія	28,90	Середньо-низька	Експортна квота
17	Аргентина	27,20	Середньо-низька	–
18	Пд. Африка	26,82	Середньо-низька	–
19	Індонезія	24,67	Середньо-низька	–
20	Нігерія	3,24	Низька	–

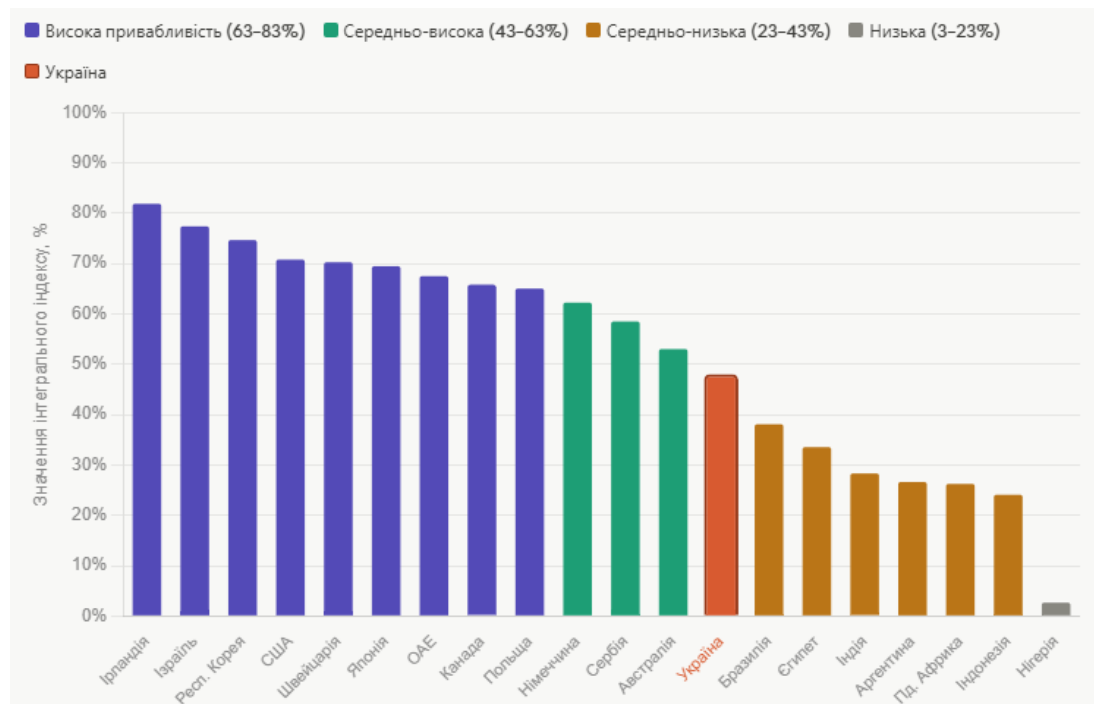

Рисунок 2.3 – Рейтинг країн за авторським інтегральним індексом привабливості ІКТ-сектору (% від максимального значення)

Для унаочнення розподілу країн за рівнем привабливості здійснено групування, результати якого відображено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Групування країн за рівнем інвестиційної привабливості ІКТ-сектору

Група	Діапазон індексу	Кількість країн	Країни
Висока привабливість	63–83%	10	Ірландія, Ізраїль, Республіка Корея, США, Швейцарія, Японія, ОАЕ, Канада, Польща, Німеччина
Середньо-висока	43–63%	3	Сербія, Австралія, Україна
Середньо-низька	23–43%	6	Бразилія, Єгипет, Індія, Аргентина, Пд. Африка, Індонезія
Низька	3–23%	1	Нігерія

Показово, що Україна потрапляє до групи «середньо-висока привабливість», поділяючи місце із Сербією та Австралією. Це свідчить про суттєвий потенціал вітчизняного ІКТ-сектору, який, однак, не повністю

реалізується через вплив воєнного стану та структурні обмеження. Для порівняння: Індія, що посідає перше місце у світі за обсягом ІКТ-експорту у грошовому вираженні, отримала лише 28,90% за авторським індексом – через критично низький рівень доступності інтернету (лише 46,3% населення), що суттєво знижує загальну оцінку.

Порівняльний аналіз дозволяє чітко визначити конкурентну нішу України у глобальній системі іноземного інвестування в ІКТ. Україна посідає 43-є місце серед 133 економік за NRI 2024. Її головна сила – «Люди», тоді як найбільший простір для вдосконалення стосується «Управління».

З точки зору конкурентних переваг, що формують інвестиційну привабливість українського ІКТ-сектору, виокремлюються такі ключові аспекти. По-перше, значущі масштаби ринку: відповідно до даних Національного банку України, ІТ-індустрія внесла \$6,45 млрд до української економіки у 2024 році через експорт послуг. По-друге, зростаюча диверсифікація: десять країн, що генерують найбільший дохід для України, включають також Мальту, Кіпр, Ізраїль, Швейцарію, Німеччину, Польщу, Естонію та ОАЕ; сукупно ці десять країн забезпечили \$5,15 млрд, або 79,9% від загального доходу від експорту ІТ-послуг у 2024 році. По-третє, потужна стартап-екосистема: українська стартап-екосистема є однією з трьох найшвидше зростаючих у Центральній та Східній Європі та четвертою за вартістю в регіоні; з 2020 року оціночна вартість технологічної екосистеми України потроїлася до понад \$25 млрд. По-четверте, зростаючий оборонно-технологічний сектор: близько 25% інвестиційних угод у 2024 році припали на сектор оборонних технологій.

Водночас конкурентні недоліки України у порівнянні з країнами-аналогами також є очевидними. Головною конкурентною вадою ІКТ-сектору України є непрозоре та неефективне національне законодавство щодо захисту прав власності, боротьби з корупцією, забезпечення економічних

свобод тощо, що не дає змоги ІКТ-сектору повністю реалізувати власні конкурентні переваги та знижує його інвестиційну привабливість. Позитивним сигналом є поступове відновлення загального інвестиційного клімату: індекс інвестиційної привабливості України досяг 2,70 з 5 у 2025 році, наближаючись до рівня, зафіксованого наприкінці 2021 року – в період до повномасштабного вторгнення. У 2024 році індекс становив 2,49. Показово, що попри війну, 72% компаній-членів ЕВА планують інвестувати в Україну у 2025 році.

Таким чином, порівняльна оцінка інвестиційної привабливості ІКТ-сектору країн різних частин світу засвідчує суттєву нерівномірність глобального розподілу інвестиційного потенціалу. Лідерами залишаються США, Ірландія та Ізраїль, кожен з яких реалізує власну унікальну модель залучення іноземного капіталу в ІКТ-сектор. Скандинавські країни та Республіка Корея формують потужний другий ешелон. Україна займає 13-е місце серед 20 досліджуваних країн, демонструючи середньо-високий рівень привабливості ІКТ-сектору з очевидними конкурентними перевагами у сфері ІКТ-експорту та людського капіталу, проте з суттєвими обмеженнями через воєнний стан та недосконалість інституційного середовища.

2.3 Вплив воєнного стану на механізми іноземного інвестування українського ІКТ-сектору

Порівняльна оцінка, здійснена у підрозділі 2.2, засвідчила, що Україна займає 13-е місце серед 20 досліджуваних країн за авторським інтегральним індексом інвестиційної привабливості ІКТ-сектору. Однак для повного розуміння поточного стану механізмів іноземного інвестування необхідно

детально проаналізувати специфічний контекст воєнного стану, що радикально трансформував інвестиційне середовище України з 24 лютого 2022 року. Саме цьому присвячений даний підрозділ: комплексному дослідженню впливу воєнних дій на механізми іноземного інвестування в ІКТ-сектор – як негативних наслідків, так і адаптаційних можливостей, що виникли у відповідь на нові виклики. Структуру цього впливу відображено на Рисунку 2.4.

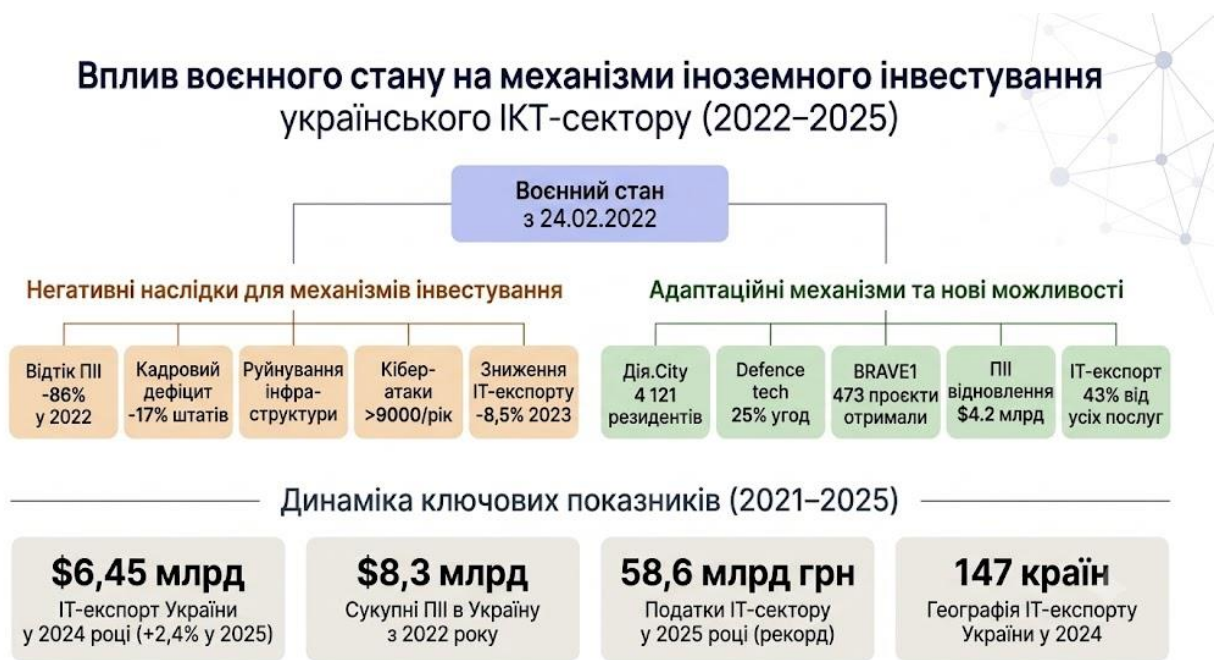

Рисунок 2.4 – Вплив воєнного стану на механізми іноземного інвестування українського ІКТ-сектору (2022–2025)

Повномасштабне вторгнення спричинило безпрецедентний шок для системи іноземного інвестування України. Вторгнення Росії в Україну та подальша затяжна війна глибоко погіршили бізнес-клімат: незахищеність, політична та економічна невизначеність, порушення ланцюгів постачання та руйнування інфраструктури призвели до відтоку капіталу. ПІІ впали до \$557 млн у 2022 році. Для порівняння: у 2021 році цей показник становив \$3,8

млрд – тобто падіння склало понад 85%.

Разом із тим, вже у 2023 році розпочалося відновлення. За даними Звіту ЮНКТАД про світові інвестиції 2024, потоки ПІІ до України відновилися до \$4,2 млрд у 2023 році порівняно з \$557 млн роком раніше. Наприкінці того самого періоду загальний обсяг накопичених ПІІ становив \$54,2 млрд. Характерно, що три чверті цих надходжень 2023 року становили реінвестовані прибутки наявних транснаціональних підприємств, а не нові надходження від зовнішніх інвесторів. Це свідчить про те, що вже присутні в Україні компанії залишаються прихильними до її ринку, тоді як залучення нових іноземних інвесторів залишається складним завданням.

Загалом з 2022 року вхідні потоки ПІІ в Україну склали \$8,3 млрд. З мікроекономічної точки зору кожна інвестиція, здійснена іноземним підприємством у країну, що перебуває в стані війни, є сміливим зобов'язанням. Проте з макроекономічної точки зору поточний рівень ПІІ є недостатнім для вирішення масштабних проблем відновлення. Загальна вартість відновлення України оцінюється у \$524 млрд станом на кінець 2024 року, що приблизно у 2,8 раза перевищує прогнозований номінальний ВВП країни за 2024 рік.

В умовах воєнного стану ІКТ-сектор виявив надзвичайну стійкість порівняно з більшістю галузей економіки. У першому півріччі 2025 року частка телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг у загальному обсязі експорту зросла з 38,5% до 43%. Незважаючи на загальне скорочення, ця частка зросла, що свідчить про відносну стійкість ІТ-сектору навіть в умовах загального спаду та війни. Детальну динаміку ключових показників ІТ-експорту України за 2021–2025 роки представлено у Таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Динаміка ключових показників ІТ-експорту та іноземного інвестування в ІКТ-сектор України за 2021–2025 роки

Показник	2021	2022	2023	2024	2025 (11 міс.)
ІТ-експорт, млрд дол.	~6,9	~7,5	~6,9	\$6,45	\$5,97 (+2,4% vs 2024)
Частка ІТ у сервісному експорті, %	~40%	45,5%	42%	~42%	43%
ІІІ в Україну, млрд дол.	\$3,8	\$0,557	\$4,2	Спад -14% р/р	–
Резиденти Дія.City, шт.	–	~516	~1 500	1 396	3 400+
ІТ-експорт до 147 країн	–	–	–	147 країн	–
Податки ІТ-сектору, млрд грн	–	–	–	–	58,6 (рекорд)

Дані за перші 11 місяців 2025 року показують, що експорт ІТ-послуг України становив близько \$5,97 млрд, що на 2,4% вище порівняно з аналогічним періодом 2024 року. Водночас результат залишається приблизно на 3% нижчим за рівень 2021 року та приблизно на 10% нижчим за рівень 2022 року, що підкреслює як стійкість, так і збережені обмеження. В середньому сектор генерував близько \$543 млн на місяць.

Тоді як видання 2023 року звіту Digital Tiger фокусувалося на здатності України вижити та адаптуватися у воєнний час, видання 2024 року представляє сектор, що дозрів – впевнений, пов'язаний і орієнтований на майбутнє. Протягом минулого року ІТ-експорт України охопив 147 країн, підтверджуючи роль країни як важливої частини глобальної цифрової економіки.

Одним із найвагоміших інструментів іноземного інвестування в ІКТ-сектор України є спеціальний правовий режим Дія.City. В умовах воєнного стану цей механізм зазнав суттєвої трансформації – з одного боку, його вимоги були тимчасово пом'якшені, з іншого – відбулося значне розширення переліку допустимих видів діяльності.

Динаміка зростання кількості резидентів Дія.City є надзвичайно показовою: кількість резидентів Дія.City станом на грудень 2025 року

становила 3 400 компаній, тоді як у грудні 2024 року їх було близько 1 500. Отже, за рік кількість резидентів зросла вдвічі. Ще більш актуальними є дані станом на початок 2026 року: кількість компаній у спеціальному правовому та податковому просторі Дія.City перевищила 4 000, а в цих бізнесах працюють 148 000 ІТ-фахівців.

Характерно, що у 2024 році серед нових резидентів з'явилися не лише традиційні ІТ-компанії, а й підприємства нового типу. Упродовж 2024 року до правового простору Дія.City приєдналося 889 компаній. Серед нових резидентів – компанії defence-tech сектору, зокрема виробники БпЛА та спеціалізованого обладнання. Станом на кінець 2024 року Дія.City об'єднував 1 396 компаній, третина з яких – стартапи.

Серед резидентів Дія.City нині присутні як провідні українські ІКТ-компанії – EPAM, SoftServe, GlobalLogic, Grammarly, Ajax Systems – так і міжнародні бренди: найбільші оборонні компанії світу вже долучаються до Дія.City. Міжнародні фонди готові інвестувати мільйони доларів в український бізнес навіть у час війни – це сигнал високої довіри та потенціалу української екосистеми.

З точки зору оподаткування, у 2026 році резиденти Дія.City можуть обирати між двома моделями оподаткування – класичною моделлю з податком на прибуток у 18% або податком на виведений капітал у 9%. Останній варіант особливо привабливий для компаній, які активно реінвестують прибуток і не виводять його в дивіденди. Ці умови формують конкурентне середовище для залучення іноземних інвесторів, зіставне з аналогічними режимами в Естонії та Сінгапурі. Порівняльну характеристику режиму Дія.City та аналогічних інструментів у країнах-конкурентах наведено у Таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Порівняльна характеристика спеціальних інвестиційних режимів для ІКТ-сектору: Дія.City та аналоги

Параметр	Дія.City (Україна)	Smart Nation (Сінгапур)	Startup Nation (Ізраїль)	Estonia e-Residency
Ставка корпоративного податку	9% (ПнВК) або 18%	17% (з пільгами до 5%)	23% (7,5% для ПТНП)	20% (на розподілений прибуток)
ПДФО для фахівців	5%	22%	10–50% (прогресивна)	20%
Захист ІВ	Так	Так	Так	Так
Гіг-контракти	Так (унікально)	Ні	Ні	Ні
Конвертована позика	Так	Так	Так	Так
ESOP	Так	Так	Так	Так
Кількість резидентів	4 000+ (2026)	–	~10 000 компаній	115 000+ e-резидентів
Гарантія режиму	25 років	–	–	–

Найбільш специфічною тенденцією, породженою саме воєнним станом, стало виникнення defence-tech як нового пріоритетного напрямку іноземного інвестування в ІКТ-сектор. Майже всі іноземні deftech-компанії, які мають своє R&D в Україні, є резидентами Дія.City, а виробництво літальних і космічних апаратів стало другим за популярністю видом діяльності серед усіх резидентів (6,2%). У Дія.City є 10 «єдинорогів», а за 2025 рік ІТ-сектор сплатив 58,6 млрд грн податків, з яких 33,5 млрд грн припадають на резидентів Дія.City.

Платформа BRAVE1, створена у 2023 році, стала ключовим механізмом залучення інвестицій у defence-tech. Станом на початок 2024 року 473 розробки отримали статус BRAVE1, що підтверджує проходження ними оцінки військової експертизи. Серед стартапів, що залучили іноземне фінансування через цю платформу, – Piranha-Tech (системи радіоелектронної боротьби), Skiftech (тактичні тренажери) та інші.

Важливим сигналом для іноземних інвесторів є дані про структуру угод: близько 25% інвестиційних угод у 2024 році припали на сектор

оборонних технологій. Це свідчить про формування нового сегменту іноземного інвестування, безпосередньо пов'язаного з воєнним попитом та перспективами відновлення.

Попри позитивні тенденції, іноземне інвестування в ІКТ-сектор України в умовах воєнного стану стикається з низкою структурних викликів, систематизованих у Таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Структурні виклики для механізмів іноземного інвестування в ІКТ-сектор України в умовах воєнного стану

Виклик	Прояви	Наслідки для інвестора
Кадровий дефіцит	Мобілізація, еміграція; -17% штату у топ-50 ІТ-компаній за 2022–2024 рр.	Ризик невиконання зобов'язань перед клієнтами
Енергетична інфраструктура	Руйнування генерації; перебої з постачанням електроенергії	Зниження продуктивності, необхідність резервного живлення
Кіберзагрози	Понад 9 000 кібератак за 2022–2023 рр.; атака на Київстар (2023)	Ризики для даних клієнтів та репутаційні ризики
Правова невизначеність	Зміни законодавства в умовах воєнного стану	Ускладнення довгострокового планування
Обмеження мобільності капіталу	Валютні обмеження НБУ	Ускладнення репатріації прибутків
Конкуренція з ЦСЄ	Польща, Румунія, Болгарія активно залучають релокованих ІТ-спеціалістів	Відтік талантів та проєктів
Геополітична невизначеність	Невизначеність щодо тривалості війни	Уникнення довгострокових зобов'язань

Повномасштабне вторгнення глибоко вплинуло на промислову структуру країни, завдавши шкоди та знищення основного капіталу та бізнесу, вимусивши переміщення діяльності та зумовивши необхідність переорієнтації на нові ринки. Інвестиційна активність суттєво знизилася порівняно з довоєнним рівнем 2022 року, за винятком секторів транспорту та зберігання, охорони здоров'я та соціальних послуг. Серед специфічно воєнних перешкод для підприємців виокремлюються: нестача персоналу через мобілізацію та вимушене переміщення.

Поряд із викликами, воєнний стан породив нові можливості для іноземного інвестування, що докорінно змінюють структуру ІКТ-сектору. По-перше, відбулася прискорена диверсифікація географії ІТ-експорту: якщо до 2022 року основними ринками були США та Велика Британія, то тепер ІТ-експорт України охоплює 147 країн, підтверджуючи роль країни як важливої частини глобальної цифрової економіки.

По-друге, для інвесторів ІТ-послуги є одним із небагатьох великих експортних рушіїв, що можуть функціонувати без значної фізичної логістики, що робить їх стабілізатором валютних надходжень навіть в умовах порушень. Саме ця характеристика робить ІКТ-сектор особливо привабливим для іноземних інвесторів порівняно з іншими галузями економіки, що залежать від фізичної інфраструктури.

По-третє, нещодавно саме компанія-резидент Дія.City отримала інвестиції розміром майже \$4 млн від американської компанії на розробку наземних роботизованих комплексів. Це свідчить про те, що навіть в умовах воєнного стану механізм Дія.City функціонує як дієвий канал залучення прямих іноземних інвестицій.

По-четверте, ключовим сигналом відновлення інвестиційного клімату є динаміка інвестиційних намірів бізнесу: попри війну, 72% компаній-членів ЕВА планують інвестувати в Україну у 2025 році.

Таким чином, вплив воєнного стану на механізми іноземного інвестування українського ІКТ-сектору є суперечливим і багатовимірним. З одного боку, повномасштабне вторгнення спричинило безпрецедентний відтік ПІІ у 2022 році, зруйнування інфраструктури, кадровий дефіцит та кіберзагрози. З іншого – воєнний стан прискорив інституційні трансформації (Дія.City, BRAVE1), породив новий сегмент defence-tech інвестування та підтвердив стійкість ІКТ-сектору як головного валютного донора економіки. Відновлення у 2025 році порівняно з 2024 роком є позитивним сигналом, але

дистанція до довоєнних рівнів свідчить про те, що сектор все ще функціонує в умовах обмежень. Для інвесторів найкраща стратегія полягає в орієнтації на якісні активи та масштабовані моделі постачання, а не в гонитві за зростанням показників.

Висновки до розділу 2

Проведений у другому розділі комплексний аналіз механізмів іноземного інвестування у світовому та вітчизняному ІКТ-секторі дозволяє сформулювати такі узагальнення.

Глобальний ринок іноземного інвестування в ІКТ-сектор у 2021–2025 роках пройшов чотири чітко виражені фази: пік у 2021 році (\$671 млрд венчурного фінансування), спад у 2022 році (\$480 млрд), досягнення дна у 2023 році (\$349 млрд) та поступове відновлення у 2024–2025 роках з виходом на рівень \$512 млрд у 2025 році – третій найвищий показник за всю історію спостережень. Прямі іноземні інвестиції у цифрову економіку зростають швидкими темпами, становлячи в середньому \$122 млрд щороку та забезпечуючи 8,3% від загального обсягу глобальних ПІІ – порівняно з 5,5% десятиліттям раніше. Сектор дата-центрів залучив понад \$270 млрд у greenfield-проєктах у 2025 році, що становить п'яту частину від усіх нових проєктів у світі, а рушійною силою цього зростання є потреби ШІ-інфраструктури.

Домінуючою структурною тенденцією стало безпрецедентне домінування штучного інтелекту у глобальних потоках венчурного капіталу: у 2025 році ШІ-компанії акумулювали 61% від загального обсягу, що більш ніж удвічі перевищує їхню частку у 2022 році. Паралельно спостерігається

посилення концентрації капіталу: понад третина глобального фінансування у 2025 році припала лише на 68 мегараундів, а п'ять компаній разом залучили 20% усіх венчурних інвестицій. Частка США у глобальному венчурному фінансуванні зросла до рекордних 64%, що відображає посилення технологічно-інвестиційної гегемонії в умовах геополітичної фрагментації та технологічного суперництва. Регіональний розподіл іноземних інвестицій залишається суттєво нерівномірним: США та Азія концентрують понад 82% капіталу, тоді як Африка та більшість країн, що розвиваються, практично виключені з цифрового інвестиційного буму. Ринок M&A також демонстрував рекордну активність у 2025 році, що свідчить про збереження механізму злиттів і поглинань як одного з ключових інструментів іноземного інвестування в ІКТ.

Порівняльна оцінка інвестиційної привабливості ІКТ-сектору 20 країн світу за авторським інтегральним індексом виявила чотири чіткі кластери країн. Безумовним лідером є Ірландія (82,45%), що реалізує модель залучення ПІІ через транснаціональні корпорації за підтримки агентства IDA Ireland та привабливого податкового режиму. Ізраїль (77,97%) та Республіка Корея (75,24%) замикають трійку лідерів, застосовуючи якісно різні моделі: Ізраїль – венчурно-орієнтовану з активною державною підтримкою через ПА, Корея – промислово-технологічну з фокусом на напівпровідниках. На протилежному полюсі перебуває Нігерія (3,24%), п'ять із семи індикаторів якої є найгіршими у вибірці. Побудована матриця позиціонування засвідчила наявність специфічного квадранту «ІКТ-орієнтованих країн без повної мережевої зрілості», до якого належать Індія та Україна, – і саме він відображає найвищий потенціал зростання інвестиційної привабливості серед усіх виокремлених кластерів.

Україна посідає 13-е місце з індексом 48,04%, входячи до групи «середньо-висока привабливість» поряд із Сербією та Австралією.

Конкурентними перевагами є значний обсяг ІКТ-експорту (\$6,45 млрд у 2024 році, охоплення 147 країн), висока відносна заробітна плата у секторі, зростаюча стартап-екосистема, оцінена понад \$25 млрд, та унікальний механізм Дія.City. Ключовими обмеженнями залишаються геополітична нестабільність та недосконалість інституційного середовища.

Вплив воєнного стану на механізми іноземного інвестування українського ІКТ-сектору виявився суперечливим і багатовимірним. З одного боку, повномасштабне вторгнення спричинило відтік ПІІ на 86% у 2022 році, кадровий дефіцит, руйнування телекомунікаційної інфраструктури та понад 9 000 кібератак за 2022–2023 роки. З іншого – воєнний стан прискорив інституційні трансформації та породив принципово нові можливості: кількість резидентів Дія.City зросла з 1 500 у грудні 2024 до понад 4 000 у квітні 2026 року; сформувався новий сегмент defence-tech інвестування, що забезпечив 25% угод у 2024 році; платформа BRAVE1 акумулювала 473 проєкти зі статусом оцінки військової експертизи; ІТ-сектор сплатив рекордні 58,6 млрд грн податків у 2025 році. Попри відновлення ІТ-експорту на 2,4% за 11 місяців 2025 року, відстань до довоєнних рівнів свідчить про те, що сектор все ще функціонує в умовах суттєвих обмежень, подолання яких потребує системних заходів з боку держави та бізнесу.

3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

3.1 Особливості та проблеми функціонування механізмів іноземного інвестування в Україні

Аналіз глобальних тенденцій та порівняльна оцінка країн, здійснені у розділі 2, дозволили визначити позицію України на глобальній карті інвестиційної привабливості ІКТ-сектору та виявити її конкурентні переваги й обмеження. Разом із тим для розробки обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення механізмів залучення іноземного капіталу необхідний детальний аналіз специфічних особливостей та системних проблем функціонування цих механізмів саме в українському контексті. Саме цьому присвячений даний підрозділ, у якому послідовно розглядаються: нормативно-правова база іноземного інвестування, інституційне середовище, безпекові та кадрові виклики, стан ринку капіталу та страхування ризиків. Загальну систему проблем та реформи у напрямку їх вирішення відображено на Рисунку 3.1.

Рисунок 3.1 – Система проблем механізмів іноземного інвестування в Україні та прогрес їх вирішення (2024–2025)

Правову основу іноземного інвестування в Україні формує система законодавчих актів, ключовими серед яких є Закон України «Про режим іноземного інвестування» (1996), Закон України «Про захист іноземних інвестицій» (1991), Господарський кодекс України та Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки» (2021). Система державних гарантій для іноземних інвесторів, передбачена чинним законодавством, охоплює заборону націоналізації іноземних інвестицій, право на відшкодування збитків за ринковими цінами, можливість повернення інвестицій у разі припинення діяльності, право на переказ прибутків за кордон, а також доступ до міжнародного арбітражу при вирішенні спорів.

Попри формально розвинену систему гарантій, на практиці вона стикається з низкою суттєвих проблем. Для інтенсифікації іноземного інвестування передусім слід системно оновити інвестиційне законодавство, основою якого є закони ще періоду 1991–1996 рр.; забезпечити сприятливий податковий, валютний і банківський клімат; упровадити дієві гарантії захисту іноземних інвестицій. Фундаментальна проблема полягає в тому, що базове інвестиційне законодавство розроблялося в принципово інших економічних та технологічних умовах і не враховує сучасних форм іноземного інвестування – зокрема, венчурного фінансування стартапів, конвертованих позик, ESOP та корпоративних венчурних інвестицій у ІКТ-сектор.

З огляду на членство України в СОТ та курс на інтеграцію до ЄС, важливим є питання відповідності законодавства міжнародним стандартам. Україна зробила значні кроки для покращення умов ведення бізнесу протягом останніх кількох років. Уряд України не є підписантом Угоди СОТ про сприяння інвестиціям для розвитку. Водночас реформування регуляторного середовища продовжується: хоча Україна досягла прогресу з прийняттям Закону про лобіювання, його введення в дію було відкладено до

вересня 2025 року. Прискорення реалізації цього закону разом із запровадженням чітких «охолоджувальних» періодів для держслужбовців, які переходять до лобістської діяльності, допомогло б зменшити конфлікти інтересів.

Одним із найвагоміших бар'єрів для іноземних інвесторів в Україні залишається недосконале інституційне середовище. Проблеми корупції залишаються одним із найбільших бар'єрів для іноземних інвесторів. Неефективна судова система, бюрократичні перешкоди та відсутність прозорості в ухваленні рішень знижують рівень довіри бізнесу до держави.

Для залучення іноземних інвесторів владі необхідно реформувати судову систему, правоохоронні органи, податкову та митну служби, а також захистити права власності. Покращення рамок умов для бізнесу шляхом зміцнення верховенства права, зниження регуляторного навантаження, сприяння конкуренції та інноваціям і покращення доступу до фінансування матиме ключове значення для відновлення та допоможе залучити інвестиції, підвищити продуктивність і розвинути експорт.

Разом із тим необхідно відзначити позитивну динаміку антикорупційних реформ. Реформи з регулювання ринку землі сприяли покращенню сільськогосподарського виробництва, а цифрова платформа державних закупівель Prozorro покращила доброчесність і ефективність державних витрат. Ці приклади свідчать про здатність України до системних реформ навіть в умовах воєнного стану. Показовим індикатором поступового покращення інвестиційного клімату є зростання Індексу інвестиційної привабливості ЕВА: з 2,44 балів у 2023 році до 2,49 у 2024 році та 2,70 у 2025 році. Попри те, що ці значення залишаються відносно низькими, динаміка свідчить про стійку тенденцію до покращення.

Суттєвою проблемою залишається і питання захисту інтелектуальної власності, що є критично важливим для іноземних інвесторів в ІКТ-сектор.

Оскільки основні активи ІКТ-компаній – програмний код, алгоритми, патенти – є нематеріальними, ефективний захист ІВ безпосередньо впливає на рішення інвестора. Найістотнішою перешкодою для діяльності іноземних інвесторів в Україні є недосконалість відповідного законодавства, зокрема нестабільне законодавство, відсутність надійних гарантій захисту від його змін для іноземних інвесторів. Детальну порівняльну характеристику елементів інституційного середовища України та країн-лідерів наведено у Таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Порівняльна оцінка інституційного середовища для іноземного інвестування в ІКТ-сектор: Україна та країни-лідери

Параметр	Україна (2025)	Ірландія	Ізраїль	Польща
Індекс сприйняття корупції (Transparency International 2024)	35/100 (105-е місце)	77/100 (10-е місце)	62/100 (33-е місце)	54/100 (49-е місце)
Захист прав інвесторів (OECD)	Середній	Високий	Високий	Вищий за середній
Якість судової системи	Реформується	Розвинена	Розвинена	Розвинена
Захист ІВ	Удосконалюється	Сильний	Дуже сильний	Хороший
Стабільність законодавства	Обмежена (воєнний стан)	Висока	Висока	Висока
Спеціальний інвест. режим для ІКТ	Дія.City (2022)	IDA Ireland (1949)	OCS/ІА (1984)	–
Гарантія стабільності режиму	25 років	–	–	–

Безпекові ризики є найбільш специфічною та одночасно найважчою для подолання проблемою механізмів іноземного інвестування в Україні. Для потенційних інвесторів війна стала стримуючим фактором з двох причин. По-перше, стан активних воєнних дій сприймається іноземними інвесторами як синонім абсолютної невизначеності та ризику втрати своїх активів в Україні. По-друге, відсутність механізму страхування воєнних ризиків такого масштабу створює для інвесторів непривабливе середовище.

Разом із тим у 2024 році ситуація зі страхуванням воєнних ризиків

суттєво покращилась. З 2024 року набув чинності закон щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків. Експортно-кредитне агентство (ЕКА) отримало право страхувати та перестраховувати воєнні та/або політичні ризики фінансових втрат українських та іноземних інвесторів. Паралельно активізувалися міжнародні інституційні інвестори: Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (MIGA), яке входить до групи Світового банку, займається страхуванням та перестрахованням політичних та воєнних ризиків в Україні, покриваючи ризики, пов'язані з політичною нестабільністю, державною експропріацією та конфліктами. Американська корпорація DFC оголосила про програми страхування політичних ризиків в Україні на понад \$350 млн. Це формує новий інституційний ландшафт управління ризиками, що поступово знижує бар'єр для іноземних інвесторів у ІКТ-сектор. Порівняльну характеристику наявних механізмів страхування ризиків наведено у Таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Механізми страхування ризиків для іноземних інвесторів в ІКТ-сектор України (2024–2025)

Механізм	Оператор	Охоплення	Обсяг підтримки	Доступність для ІКТ
Страхування воєнних ризиків	ЕКА України	Воєнні та політичні ризики	Визначається проектом	Так
Гарантування інвестицій	MIGA (Світовий банк)	Некомерційні ризики	Без ліміту по країні	Так (тільки іноземні інвестори)
Страхування політичних ризиків	DFC (США)	Політичні ризики	\$350 млн+	Так (американські інвестори)
Гарантії ЄБРР	ЄБРР	Кредитні та політичні ризики	У рамках програм	Так
Гарантії ЄІБ	ЄІБ	Публічні інвестиції	€2 млрд (2025)	Частково
Advantage Ukraine	Мінекономіки	Інформаційна підтримка	500+ проектів	Так

Специфічною для ІКТ-сектору проблемою є критична залежність від людського капіталу в умовах його масового відтоку. Кадровий дефіцит як проблема механізмів іноземного інвестування проявляється у двох вимірах: з позиції реципієнта інвестицій (українські ІКТ-компанії не можуть виконувати зобов'язання перед клієнтами через нестачу фахівців) та з позиції самого інвестора (іноземний інвестор не може розраховувати на стабільну команду). Нестача робочої сили та атаки на постачання енергії, логістику та бізнес уповільнюють економічну активність і підвищують інфляцію.

Проблема мобілізації ІТ-фахівців є особливо гострою. Серед специфічних воєнних перешкод для підприємців виокремлюються нестача персоналу через мобілізацію та вимушене переміщення. Показово, що навіть після адаптації ринку до воєнних реалій конкуренція за таланти з боку країн Центральної та Східної Європи посилюється: Польща, Румунія та Болгарія активно залучають релокованих українських ІТ-спеціалістів, пропонуючи юридичну визначеність та відсутність безпекових ризиків.

Водночас позитивним сигналом є збереження потенціалу підготовки кадрів. У той час як в Євросоюзі середній відсоток зайнятих в ІТ-сфері становить 4,8%, в Україні станом на 2023 рік цей показник був на рівні 2,7%, що свідчить про значний потенціал зростання зайнятості у секторі. Це означає, що за умови нормалізації безпекової ситуації та відновлення припливу фахівців Україна має суттєвий резерв для нарощування людського капіталу в ІКТ.

Розвиненість ринку капіталу є необхідною умовою функціонування механізмів іноземного інвестування в ІКТ-сектор – зокрема, венчурного фінансування та первинного публічного розміщення акцій (ІРО). В Україні ринок капіталу залишається відносно нерозвиненим, що обмежує можливості для виходу іноземних інвесторів із вкладень та здійснення угод М&А. Добре функціонуючі ринки капіталу та фінансові інститути відіграватимуть

критичну роль у відновленні України від повномасштабного вторгнення Росії, допомагаючи залучати вкрай необхідні іноземні інвестиції та підтримувати внутрішнє фінансування.

ОЕСР у 2025 році підготував комплексну оцінку правової, регуляторної та інституційної бази для фінансових ринків України. Україна ухвалила суттєві правові реформи в останні роки для вдосконалення правової бази корпоративного управління, включаючи зміни до повноважень Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку і режиму управління акціонерними товариствами. НКЦПФР також встановила додаткові правила щодо розкриття інформації компаніями та звітності з корпоративного управління, які набрали чинності у 2025 році.

Валютні обмеження, запроваджені НБУ після початку повномасштабного вторгнення, хоча й були необхідними для стабілізації фінансової системи, водночас ускладнюють репатріацію прибутків іноземними інвесторами та обмежують транскордонні транзакції. Поступове пом'якшення цих обмежень є важливим сигналом для іноземних інвесторів.

Спеціальний правовий режим Дія.City посідає центральне місце в системі механізмів іноземного інвестування в ІКТ-сектор України. Дія.City – це система для легального зростання ІТ-бізнесу. Вона замінює офшори, зменшує тіньові схеми. Компанії можуть планувати бюджети, укладати міжнародні контракти, залучати іноземні інвестиції. Протягом 25 років держава гарантує резидентам чинність правового режиму Дія.City та стабільність його умов.

Аналіз практики функціонування Дія.City виявляє як суттєві переваги механізму, так і невирішені проблеми, що обмежують його ефективність. Серед переваг виокремлюються: пільгове оподаткування (9% ПнВК або 18% на прибуток, 5% ПДФО для фахівців), гнучкі форми співпраці через гіг-контракти, інструменти залучення венчурних інвестицій (конвертована

позика, ESOP, Liquidation Preferences), а також 25-річна гарантія стабільності режиму. Серед проблем, виявлених у ході дослідження, відзначаються: неможливість бронювання від мобілізації гіг-контракторів, обов'язковий аудит, що є обтяжливим для стартапів, мінімальна вимога до рівня винагороди (1 200 євро), яка є зависокою для малих компаній, а також обмеженість обізнаності іноземних інвесторів про механізм.

Важливим зовнішнім чинником, що формує можливості для розвитку механізмів іноземного інвестування в ІКТ-сектор України, є рамкові програми підтримки з боку ЄС та міжнародних фінансових організацій. Україна Investment Framework спрямована на розширення та збільшення експорту цифрових послуг шляхом наближення регуляторного середовища, фізичної інфраструктури та цифрового розвитку України до стандартів ЄС. Зокрема, у березні 2025 року Єврокомісія підписала спеціальну гарантію з Європейським інвестиційним банком, що забезпечує €2 млрд для фінансування публічних інвестицій; на Конференції з відновлення України 2025 року було підписано другий пакет інвестиційних угод на суму €2,3 млрд, що мобілізує понад €10 млрд інвестицій.

Платформа Advantage Ukraine, запущена Міністерством економіки, акумулює понад 500 інвестиційних проєктів у 10 галузях економіки та є важливим інформаційним інструментом для залучення іноземних інвесторів. Ініціатива Ukraine Business Initiative, запущена Торговою палатою США у 2024 році, спрямована на сприяння залученню американських компаній до реконструкції та модернізації України.

Таким чином, аналіз особливостей та проблем функціонування механізмів іноземного інвестування в Україні засвідчує їх системний характер, що охоплює чотири взаємопов'язані групи: інституційні проблеми (застаріле законодавство, слабка судова система, корупція), безпекові ризики (воєнний стан, кіберзагрози), кадрові виклики (мобілізація, відтік талантів) та

фінансові обмеження (валютні обмеження, нерозвиненість ринку капіталу). Водночас реформаторські зусилля у 2024–2025 роках – запровадження страхування воєнних ризиків ЕКА, реформа НКЦПФР, мобілізація €10 млрд від ЄС, рекордне зростання Дія.City до 4 000+ резидентів – засвідчують поступове подолання цих проблем. Конкретні рекомендації щодо підвищення ефективності механізмів залучення іноземних інвестицій у ІКТ-сектор України розглядаються у підрозділі 3.2.

3.2 Практичні рекомендації щодо підвищення ефективності залучення іноземних інвестицій до інноваційних підприємств України

Аналіз особливостей та проблем функціонування механізмів іноземного інвестування, здійснений у підрозділі 3.1, засвідчив системний характер існуючих бар'єрів і водночас наявність реального потенціалу для їх подолання. На основі синтезу виявлених проблем, кращих міжнародних практик – зокрема досвіду Ірландії, Ізраїлю та Сінгапуру, розглянутих у розділі 2, – а також рекомендацій провідних міжнародних організацій, у даному підрозділі сформульовано комплекс практичних рекомендацій, структурованих за п'ятьма напрямками. Загальну систему рекомендацій та очікувані результати від їх реалізації відображено на Рисунку 3.2.

Першочерговою умовою підвищення ефективності механізмів іноземного інвестування є комплексне оновлення нормативно-правової бази. За результатами опитування Американської торгової палати у січні 2025 року, американський бізнес вбачає реформу верховенства права та судову реформу, антикорупційні заходи та податкову реформу такими, що мають найбільший потенційний вплив на інвестиції в Україну. На основі цих

пріоритетів формулюються такі конкретні рекомендації.

Рисунок 3.2 – Система рекомендацій щодо підвищення ефективності механізмів іноземного інвестування в ІКТ-сектор України

По-перше, системне оновлення інвестиційного законодавства. Для інтенсифікації іноземного інвестування передусім слід системно оновити інвестиційне законодавство, основою якого є закони ще 1991–1996 рр.; забезпечити сприятливий податковий, валютний і банківський клімат; упровадити дієві гарантії захисту іноземних інвестицій, а також спростити господарський процес, зробити його максимально швидким і зрозумілим. Зокрема, доцільним є прийняття окремого сучасного закону про прями іноземні інвестиції, що регулюватиме нові форми інвестування у ІКТ-сектор – венчурні угоди, конвертовані позики, ESOP, корпоративні венчурні інвестиції.

По-друге, прискорення судової реформи та розвиток спеціалізованих механізмів вирішення інвестиційних спорів. Рекомендується розширити застосування міжнародного комерційного арбітражу для вирішення спорів за участю іноземних інвесторів в ІКТ-секторі, а також розглянути можливість

створення спеціалізованого інвестиційного суду за прикладом ряду країн ЄС. Покращення рамкових умов для бізнесу шляхом зміцнення верховенства права, зниження регуляторного навантаження, сприяння конкуренції та інноваціям матиме ключове значення для відновлення та допоможе залучити інвестиції, підвищити продуктивність і розвинути експорт.

По-третє, реформування системи захисту інтелектуальної власності. Звіт 2025 Special 301 фіксує, що Україна «осмислено взаємодіяла» зі США з 2021 року у питаннях, що викликають занепокоєння, і досягла стабільного прогресу в системі ІВ з 2018 року, хоча занепокоєння залишаються щодо адміністрування системи організацій колективного управління, використання неліцензованого програмного забезпечення урядовими агенціями та поширеного онлайн-порушення авторських прав. Рекомендується повне приведення законодавства у сфері ІВ до стандартів ЄС у контексті євроінтеграційного процесу, а також активне залучення ВОІВ для технічної допомоги.

По-четверте, спрощення регуляторного середовища для ведення бізнесу. Прийняття цифрових систем ідентифікації та спрощення регуляторних рамок може підвищити операційну ефективність і знизити бар'єри для входу іноземних компаній. Зокрема, необхідне широке впровадження принципу «мовчазної згоди» в дозвільній системі та подальший розвиток цифровізації державних послуг для іноземних інвесторів через платформу «Дія».

Дія.City є найбільш ефективним наявним механізмом іноземного інвестування в ІКТ-сектор України і потребує не кардинальної зміни, а цільового вдосконалення з урахуванням виявлених проблем. Для іноземних компаній Дія.City означає: знижене податкове навантаження (5% податок на доходи фізичних осіб замість традиційного ПДФО + ЄСВ); податок на виведений капітал замість класичного податку на прибуток – ставка 9%;

гнучкі трудові відносини та захист інтелектуальної власності; просте адміністрування і зрозуміле регуляторне середовище.

Першою рекомендацією є вирішення проблеми бронювання гіг-контракторів від мобілізації. Як показав аналіз у підрозділі 3.1, неможливість бронювати фахівців, які працюють за гіг-контрактами, є критичним стримуючим фактором для іноземних інвесторів. Рекомендується законодавчо прирівняти гіг-контракторів до штатних працівників резидентів Дія.City у питаннях бронювання від мобілізації, якщо вони є ключовими для виконання міжнародних зобов'язань компанії.

Другою рекомендацією є спрощення вимог для стартапів та малих ІКТ-компаній. Зокрема, доцільно знизити мінімальну вимогу до рівня винагороди (1 200 євро) або запровадити її диференціацію залежно від стадії розвитку компанії (seed/start-up vs. зріла компанія), а також спростити або скасувати вимогу обов'язкового аудиту для компаній з кількістю гіг-спеціалістів до 20 осіб.

Третьою рекомендацією є активна міжнародна промоція Дія.City серед іноземних інвесторів. Стартап-середовище України є привабливим поєднанням технологічного потенціалу, сприятливих реформ та підприємницької енергії – що робить його першокласним напрямом для далекоглядних іноземних інвесторів. Зі спрощеними регуляторними нормами, ринком, що розширюється, та інфраструктурою, що постійно вдосконалюється, підприємства, які обирають вкладення в українські стартапи, стоять на порозі вигод від динамічного зростання країни. Рекомендується системна промоційна кампанія Дія.City на ключових міжнародних технологічних майданчиках – Slush (Фінляндія), Web Summit (Португалія), TechCrunch Disrupt (США), – а також відкриття представництв Дія.City у провідних інвестиційних хабах Ізраїлю, Великої Британії та ОАЕ.

Розвиток повноцінної венчурної екосистеми є необхідною умовою

залучення іноземного венчурного капіталу в ІКТ-сектор. Фонд розвитку України, створений BlackRock та JPMorgan, має на меті залучити приватні інвестиції у такі сектори, як енергетика, інфраструктура, виробництво, сільське господарство та ІТ, через використання «концесійного капіталу» від міжнародних фінансових інституцій. Цільовий обсяг каталітичного капіталу становить від \$500 млн до \$1 млрд, що має залучити \$2 млрд приватного капіталу, з початком фінансування проєктів у 2025 році.

Першою рекомендацією є створення державного венчурного фонду для ко-інвестування з іноземними партнерами. Модель державного венчурного фінансування успішно апробована в Ізраїлі (програма Yozma, 1993), що дозволило трансформувати ізраїльський ІКТ-сектор у глобальний хаб. Для України рекомендується створення аналогічного фонду з капіталом \$200–300 млн, що здійснюватиме ко-інвестування поряд із кваліфікованими іноземними венчурними інвесторами у стартапи на ранніх стадіях розвитку.

Другою рекомендацією є розвиток інфраструктури ринку капіталу. Добре функціонуючі ринки капіталу та фінансові інститути відіграватимуть критичну роль у відновленні України від повномасштабного вторгнення, допомагаючи залучати вкрай необхідні іноземні інвестиції та підтримувати внутрішнє фінансування. Рекомендується прискорити реформу НКЦПФР відповідно до рекомендацій ОЕСР 2025 року, розробити механізм Growth Equity Market для виходу стартапів на публічне розміщення акцій, а також запровадити технологічний майданчик за прикладом NASDAQ для українських ІКТ-компаній.

Третьою рекомендацією є розвиток корпоративного венчурного інвестування (CVC). Рекомендується запровадити податкові стимули для іноземних корпорацій, що здійснюють CVC-інвестиції в українські ІКТ-стартапи, за аналогією з британською програмою Enterprise Investment Scheme. Це дозволить залучити інвестиції таких технологічних гігантів, як

Microsoft, Google та Amazon, котрі вже мають суттєву присутність в Україні через резидентство в Дія.City.

Людський капітал є ключовим конкурентним активом українського ІКТ-сектору та водночас найбільш вразливим чинником в умовах воєнного стану. Стратегія залучення іноземних інвестицій невіддільна від стратегії збереження та розвитку кадрового потенціалу. Сильна STEM-орієнтація (наука, технології, інжиніринг та математика) забезпечує Україні першокласних програмістів, інженерів і вчених з даних. Ця висококваліфікована база талантів знижує витрати на розробку для стартапів без жертвування якістю продукту або інноваційністю.

Першою рекомендацією є запровадження системи бронювання ключових ІКТ-фахівців. Необхідно розробити прозорі, об'єктивні критерії визначення «критичного ІТ-персоналу», що підлягає бронюванню від мобілізації, на основі таких ознак: участь у реалізації контрактів з іноземними клієнтами понад \$500 тис. на рік, залученість у проєктах оборонного характеру або цифрової інфраструктури держави. Рекомендується також запровадити електронну систему подання заявок на бронювання з максимальним терміном розгляду 10 робочих днів.

Другою рекомендацією є програма залучення діаспорних фахівців. За оцінками, за кордоном перебуває понад 60 000 кваліфікованих українських ІТ-фахівців. Рекомендується розробити спеціальну програму повернення – за аналогією з ізраїльською програмою «Камі» – що включатиме податкові пільги для фахівців, які повертаються в Україну та продовжують роботу в ІКТ-секторі, фінансову підтримку переїзду та адаптаційні грантові програми.

Третьою рекомендацією є реформування системи підготовки ІКТ-кадрів. Як показало дослідження, лише 38% ІТ-фахівців вважають корисними фахові знання, здобуті в університеті, що свідчить про розрив між академічною та практичною підготовкою. Рекомендується запровадити

систему акредитації IT-спеціальностей із залученням представників іноземних технологічних компаній, збільшити державне фінансування програм подвійної освіти «університет + IT-компанія», а також стимулювати відкриття R&D-центрів іноземних компаній при провідних технічних університетах.

Формування defence-tech як нового сегменту іноземного інвестування є унікальним конкурентним позиціонуванням України, що не має аналогів серед країн-конкурентів за ІКТ-інвестиції. Всі іноземні deftech-компанії, які мають своє R&D в Україні, є резидентами Дія.City, а виробництво літальних і космічних апаратів стало другим за популярністю видом діяльності серед усіх резидентів – 6,2%.

Першою рекомендацією є масштабування платформи BRAVE1 та її промоція серед іноземних оборонних інвесторів. Рекомендується надати BRAVE1 статус офіційного каналу залучення іноземних інвестицій у defence-tech, розробити англomовний інвестиційний проспект платформи та презентувати її на провідних оборонних виставках (DSEI, Eurosatory, Milipol). Паралельно – скасувати заборону на експорт безпілотників, що, за оцінками Financial Times, може принести до \$20 млрд доходу та суттєво підвищить інтерес іноземних стратегічних інвесторів до галузі.

Другою рекомендацією є розробка та реалізація Національної стратегії штучного інтелекту з акцентом на залученні іноземних інвестицій. Глобальна тенденція домінування ШІ у венчурному фінансуванні (61% у 2025 році) створює унікальне вікно можливостей для України. Ukraine Investment Framework спрямована на розширення та збільшення експорту цифрових послуг шляхом наближення регуляторного середовища та підтримки інновацій, стартапів і технологій, присвячених дослідженням, розробкам та експериментам у цифровій сфері, включаючи доступ до фінансування, міжнародних партнерств і know-how. Рекомендується розробити Національну

ШІ-стратегію з окремим розділом про залучення іноземних ШІ-інвестицій, стимулювати відкриття ШІ-лабораторій іноземних корпорацій в Україні через систему R&D-грантів та податкових знижок.

Детальну порівняльну характеристику рекомендованих заходів за критеріями ефекту, строку реалізації та відповідального органу наведено у Таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Комплекс рекомендацій щодо підвищення ефективності механізмів іноземного інвестування в ІКТ-сектор України: зведена таблиця

Рекомендація	Напрямок	Строк реалізації	Очікуваний ефект	Відповідальний орган
Оновлення інвестиційного законодавства (1991–1996 рр.)	Законодавчий	2025–2026	Зниження правової невизначеності	Верховна Рада, Мінюст
Судова реформа та розвиток міжнародного арбітражу	Законодавчий	2025–2027	Підвищення довіри інвесторів	Вища Рада правосуддя
Реформа захисту ІВ відповідно до стандартів ЄС	Законодавчий	2025–2026	Зменшення ризиків для ІКТ-інвесторів	МЕТА, Мінекономіки
Бронювання гіг-контракторів від мобілізації	Дія.City	2025	Стабілізація кадрового потенціалу	Мінцифри, ВРУ
Спрощення вимог Дія.City для стартапів	Дія.City	2025	Зростання кількості резидентів до 6000+	Мінцифри
Міжнародна промоція Дія.City	Дія.City	2025–2026	Залучення іноземних ко-інвестицій	Мінцифри, УФС
Державний венчурний фонд (\$200–300 млн)	Венчурна екосистема	2025–2026	Каталітичне залучення VC	Мінфін, НБУ
Реформа НКЦПФР та Growth Equity Market	Ринок капіталу	2026–2027	Відкриття виходу для інвесторів через IPO	НКЦПФР, OECD
Система бронювання ключових ІТ-фахівців	Людський капітал	2025	Стабільність ІТ-команд	Мін оборони, Мінцифри
Програма повернення діаспорних фахівців	Людський капітал	2025–2027	Поповнення кадрового потенціалу на 10%+	КМУ, МЗС
Реформа ІТ-освіти: акредитація за участю бізнесу	Людський капітал	2026–2028	Підвищення якості кадрів	МОН, ІТ Ukraine

Продовження Таблиці 3.3

Масштабування BRAVE1 для іноземних інвесторів	Defence-tech	2025–2026	\$500 млн+ іноземних інвестицій у deftech	Мін оборони, Мінцифри
Скасування заборони на експорт дронів	Defence-tech	2025	\$20 млрд потенційний дохід	КМУ, Мін оборони
Національна III-стратегія з VC-компонентом	III	2025–2026	Залучення частки глобального III-VC	Мінцифри, РНБО

Реалізація запропонованих рекомендацій має здійснюватися у контексті та з використанням потенціалу міжнародних рамкових програм підтримки. Ukraine Investment Framework є частиною €50 млрд Facility ЄС, спрямованого на залучення публічних і приватних інвестицій для відновлення та реконструкції України, і наділений посиленими фінансовими інструментами на €9,5 млрд. Метою UIF є мобілізація понад €40 млрд інвестицій для відновлення, реконструкції та модернізації. На конференції EU-Ukraine Investment Conference у Варшаві у листопаді 2025 року UIF вперше розширив свої фінансові інструменти на галузі, що посилюють стійкість України.

Таким чином, запропонований комплекс рекомендацій, структурований за п'ятьма взаємопов'язаними напрямками, спрямований на системне підвищення ефективності механізмів іноземного інвестування в ІКТ-сектор України. Кожен аспект українського суспільства – бізнес, фінанси, освіта, охорона здоров'я, право, уряд – зазнає реформування, і в міру того, як Україна реалізує подальші реформи, необхідні для статусу ЄС, це лише розширить можливості для бізнесу. Реалізація рекомендацій дозволить у короткостроковій перспективі стабілізувати кадровий потенціал та збільшити кількість резидентів Дія.City до 6 000+; у середньостроковій – відновити обсяги III до \$5–6 млрд на рік та вивести ІТ-експорт на рівень \$10 млрд; у довгостроковій – увійти до топ-10 NRI серед країн з рівнем доходу нижче середнього та мобілізувати понад €40 млрд у рамках UIF. Досягнення цих

цілей перетворить Україну на один із провідних регіональних хабів іноземного інвестування в ІКТ та інноваційний бізнес у Центральній та Східній Європі.

Висновки до розділу 3

Проведений у третьому розділі аналіз особливостей, проблем та шляхів вдосконалення механізмів іноземного інвестування в ІКТ-сектор України дозволяє сформулювати такі узагальнення.

Механізми іноземного інвестування в Україні функціонують в умовах чотирьох взаємопов'язаних груп системних проблем. Інституційна група охоплює застарілість базового інвестиційного законодавства (закони 1991–1996 рр.), недостатню ефективність судової системи та корупцію, яку американський бізнес визначає як найбільший бар'єр для інвестування поряд із судовою реформою та податковою системою. Безпекова група включає воєнний стан з притаманною йому невизначеністю щодо збереження активів, понад 9 000 кібератак на рік та енергетичні перебої. Кадрова група формується через мобілізацію ІТ-фахівців, еміграцію (-17% штату топ-50 ІТ-компаній) та конкуренцію з країнами ЦСЄ за таланти. Фінансова група визначається валютними обмеженнями НБУ, нерозвиненістю ринку капіталу та недостатнім покриттям воєнних ризиків страховими інструментами.

Водночас у 2024–2025 роках зафіксовано відчутний прогрес у подоланні виявлених проблем. Введення в дію з 2024 року закону про страхування воєнних ризиків через ЕКА, активізація MIGA та програма DFC на \$450 млн+ суттєво розширили інструментарій управління ризиками для іноземних інвесторів. Реформа НКЦПФР та прийняття нових стандартів

корпоративного управління у 2025 році, розроблені спільно з ОЕСР, закладають підґрунтя для розвитку повноцінного ринку капіталу. Рекордне зростання Дія.City до понад 4 000 резидентів станом на квітень 2026 року, серед яких третина – стартапи, а також поява провідних світових оборонних компаній у режимі, свідчать про зростаючу міжнародну довіру до механізму. Індекс інвестиційної привабливості ЕВА відновився до 2,70 у 2025 році, наближаючись до довоєнного рівня.

Запропонований авторський комплекс практичних рекомендацій структурований за п'ятьма взаємопов'язаними напрямками. Перший напрям – законодавче вдосконалення – передбачає системне оновлення інвестиційного законодавства, прискорення судової реформи з розвитком міжнародного арбітражу та реформування захисту інтелектуальної власності відповідно до стандартів ЄС. Другий напрям – розвиток Дія.City – орієнтований на вирішення проблеми бронювання гіг-контракторів від мобілізації, спрощення вимог для стартапів та системну міжнародну промоцію режиму на провідних технологічних майданчиках світу. Третій напрям – розвиток венчурної екосистеми – передбачає створення державного венчурного фонду з капіталом \$200–300 млн для ко-інвестування з іноземними партнерами за ізраїльською моделлю Yozma, реформу ринку капіталу та розвиток інструментів корпоративного венчурного інвестування. Четвертий напрям – людський капітал – включає запровадження прозорої системи бронювання ключових ІТ-фахівців, програму повернення діаспорних спеціалістів та реформування системи ІТ-освіти із залученням іноземного бізнесу до акредитації. П'ятий напрям – defence-tech та ШІ – орієнтований на масштабування платформи BRAVE1 для залучення іноземних оборонних інвесторів, скасування заборони на експорт безпілотників (потенційний ефект до \$20 млрд) та розробку Національної ШІ-стратегії з окремим компонентом залучення венчурного капіталу.

Реалізація запропонованих рекомендацій, підкріплена міжнародними рамковими програмами – насамперед Ukraine Investment Framework ЄС з метою мобілізації понад €40 млрд та Фондом розвитку України BlackRock/JPMorgan з цільовим обсягом \$2 млрд – дозволить досягти системного підвищення ефективності механізмів іноземного інвестування. У короткостроковій перспективі це виявиться у стабілізації кадрового потенціалу та зростанні кількості резидентів Дія.City до 6 000+; у середньостроковій – у відновленні обсягів ПІІ до \$5–6 млрд на рік та виведенні ІТ-експорту на рівень \$10 млрд; у довгостроковій – у позиціонуванні України як провідного регіонального хабу іноземного інвестування в ІКТ та інноваційний бізнес у Центральній та Східній Європі, що відповідатиме цілям євроінтеграції та забезпечуватиме стале економічне відновлення країни в умовах і після завершення воєнного стану.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження механізмів іноземного інвестування інноваційних підприємств ІКТ-сектору в глобальному та українському вимірах дозволяє сформулювати такі узагальнюючі висновки.

Теоретичний аналіз засвідчив, що механізм іноземного інвестування інноваційних підприємств являє собою багаторівневу систему форм, інструментів, методів та інституційних умов, що забезпечують рух іноземного капіталу до об'єктів інвестування. Запропонована авторська класифікація охоплює чотири класифікаційні ознаки – форму участі інвестора, стадію розвитку підприємства, інструмент залучення капіталу та роль держави – і дозволяє системно описати різноманіття наявних механізмів від прямих іноземних інвестицій та венчурного фінансування до спеціальних інвестиційних режимів та державно-приватного партнерства. Теоретичним підґрунтям класифікації слугує еkleктична OLI-парадигма Дж. Г. Даннінга, яка через призму переваг власності, локації та інтерналізації пояснює рішення іноземного інвестора щодо вибору об'єкта та форми вкладення капіталу.

Дослідження специфіки інноваційних підприємств ІКТ-сектору як об'єктів іноземного інвестування показало, що їх характерні риси – переважання нематеріальних активів (понад 70% вартості), висока масштабованість, мережеві ефекти, глобальний характер ринку збуту та критична роль людського капіталу – формують специфічний профіль ризику та дохідності, що принципово відрізняє їх від підприємств традиційних галузей. Ця специфіка зумовлює відмінну від традиційної логіку вибору механізмів фінансування залежно від стадії життєвого циклу підприємства: на ранніх стадіях переважають гранти та кошти бізнес-янголів, на стадії

зростання – венчурні фонди, на стадіях масштабування та зрілості – прямі іноземні інвестиції та угоди M&A.

Методологічний аналіз провідних міжнародних підходів до оцінювання інвестиційної привабливості ІКТ-сектору – NRI 2025 (53 індикатори, 127 країн), GII 2025 (81 індикатор, 139 країн) та DESI 2024 – виявив суттєві обмеження наявних методологій, зокрема відсутність одночасного врахування інтересів юридичних та фізичних осіб і недостатнє відображення специфіки ІКТ-послуг. Для усунення цих обмежень розроблено авторський інтегральний індекс на основі семи індикаторів, методу нормування «максимум-мінімум» та кореляційного аналізу для визначення ваг, що забезпечує комплексну та об'єктивну порівняльну оцінку привабливості ІКТ-сектору.

Перехід від теоретичних засад до емпіричного аналізу глобальних тенденцій засвідчив суттєву трансформацію механізмів іноземного інвестування у 2021–2025 роках. Після досягнення піку у 2021 році (\$671 млрд венчурного фінансування) та глибокого спаду у 2022–2023 роках ринок відновився до \$512 млрд у 2025 році. Домінуючою структурною тенденцією стало безпрецедентне домінування штучного інтелекту, що поглинає 61% глобального венчурного капіталу, а також посилення географічної концентрації: частка США зросла до рекордних 64%. Інвестиції у дата-центри сягнули \$270 млрд у greenfield-проектах у 2025 році, а ринок M&A встановив рекордні показники. Паралельно поглиблюється нерівномірність: лише \$9 млрд із необхідних \$62 млрд надходить щорічно в ІКТ-інфраструктуру країн, що розвиваються.

Порівняльна оцінка 20 країн за авторським інтегральним індексом виявила чотири чіткі кластери інвестиційної привабливості. Безумовним лідером є Ірландія (82,45%), що реалізує модель залучення ПІІ через транснаціональні корпорації за підтримки агентства IDA Ireland та

привабливого податкового режиму. Ізраїль (77,97%) демонструє венчурно-орієнтовану модель з активною державною підтримкою, що забезпечила рекордні \$9,3 млрд приватних інвестицій лише за перше півріччя 2025 року навіть в умовах тривалого конфлікту. Аутсайдером залишається Нігерія (3,24%). Україна посідає 13-е місце з індексом 48,04%, входячи до групи середньо-високої привабливості поряд із Сербією та Австралією, що відображає значний потенціал ІКТ-сектору, частково реалізований через воєнні обмеження.

Детальний аналіз впливу воєнного стану на механізми іноземного інвестування засвідчив їх суперечливий характер. З одного боку, повномасштабне вторгнення спричинило відтік ПІІ на 86% у 2022 році, кадровий дефіцит, руйнування ІКТ-інфраструктури вартістю понад \$2 млрд та понад 9 000 кібератак за 2022–2023 роки. З іншого – воєнний стан прискорив інституційні трансформації та породив принципово нові інвестиційні можливості: кількість резидентів Дія.City зросла до понад 4 000 у квітні 2026 року, сформувався новий сегмент defence-tech (25% угод у 2024 році), платформа BRAVE1 акумулювала 473 проєкти, а ІТ-сектор сплатив рекордні 58,6 млрд грн податків у 2025 році. ІТ-експорт відновився до \$6,45 млрд у 2024 році та зріс на 2,4% за 11 місяців 2025 року, охопивши 147 країн.

Аналіз проблем функціонування механізмів іноземного інвестування в Україні засвідчив їх системний характер, що охоплює інституційну, безпекову, кадрову та фінансову групи. Разом із тим прогрес 2024–2025 років – запровадження страхування воєнних ризиків ЕКА, реформа НКЦПФР відповідно до рекомендацій ОЕСР, зростання Індексу інвестиційної привабливості ЕВА до 2,70 та мобілізація €10 млрд від ЄС – свідчить про стійку позитивну динаміку.

На основі синтезу виявлених проблем та кращих міжнародних практик сформульовано авторський комплекс практичних рекомендацій за п'ятьма

взаємопов'язаними напрямками: законодавче вдосконалення, розвиток Дія.City, формування венчурної екосистеми, захист людського капіталу та розвиток defence-tech і ШІ. Центральними серед рекомендацій є: системне оновлення інвестиційного законодавства, вирішення проблеми бронювання гіг-контракторів, створення державного венчурного фонду за ізраїльською моделлю Yozma, розробка програми повернення діаспорних ІТ-фахівців, масштабування BRAVE1 для іноземних оборонних інвесторів та розробка Національної ШІ-стратегії. Реалізація запропонованих заходів, підкріплена міжнародними рамковими програмами – Ukraine Investment Framework ЄС (€40 млрд+) та Фондом розвитку України BlackRock/JPMorgan (\$2 млрд) – дозволить відновити обсяги ІІІ до \$5–6 млрд на рік, вивести ІТ-експорт на рівень \$10 млрд та позиціонувати Україну як провідний регіональний хаб іноземного інвестування в інноваційний бізнес у Центральній та Східній Європі.

Отримані результати дослідження підтверджують вихідну гіпотезу про те, що ефективність механізмів іноземного інвестування в ІКТ-сектор визначається не лише макроекономічними умовами та безпековою ситуацією, а передусім якістю інституційного середовища, розвиненістю спеціалізованих інвестиційних режимів та наявністю системної державної підтримки венчурної екосистеми. Досвід Ірландії, Ізраїлю та Сінгапуру переконливо доводить, що навіть в умовах обмежених ресурсів та геополітичних викликів цілеспрямована інвестиційна політика здатна трансформувати ІКТ-сектор у ключовий драйвер економічного зростання. Ця закономірність є принципово важливою для України, яка, попри тягар воєнного стану, має всі необхідні передумови для реалізації власної успішної моделі залучення іноземного інвестування в інноваційний бізнес.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Бобров Є. А. Цифрова економіка в Україні: стратегічні виклики, можливості зростання та трансформація. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. Т. 80, № 4. С. 21–30. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-80-21-30>.
2. Голушко Д. Ю. Цифрова трансформація управління підприємством: світові тренди та українська практика. *Економіка та суспільство*. 2025. Т. 79. С. 102–115. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-102>.
3. Гребенник Н., Братуга С. Роль венчурного фінансування у стимулюванні інноваційного розвитку підприємств ІКТ-сектору. *Економіка і суспільство*. 2024. Т. 62. С. 126–137. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-18>.
4. Єфіменко І. Міжнародне страхування інвестиційних ризиків у формуванні інвестиційної привабливості України в умовах воєнного стану. *Journal Grail of Science*. 2025. Т. 1, № 15. С. 89–102. URL: <https://doi.org/10.52058/2710-3056-2025-1-15-89-102>.
5. Липовецький Б. Г., Гур'янова Л. С. Адаптація моделі Triple Helix в українських ІТ-кластерах: потенціал, бар'єри та перспективи. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Економічна*. 2025. Т. 109. С. 29–36.
6. Петренко О., Коваленко І. IPO як механізм виходу венчурних інвесторів: світові тренди та українські реалії. *Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка*. 2025. Т. 2. С. 112–125. URL: <https://doi.org/10.21272/1234-5678.2025.2.11>.
7. Яремик Х., Яремик М. Методичні підходи оцінки інвестиційної безпеки підприємства в умовах воєнного стану. *Наукові записки Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Економіка*. 2024. Т. 2, № 59. С. 152–161. URL: <https://nz.uad.lviv.ua/media/2-59/20.pdf>.

8. Crunchbase. Global Venture Funding Report 2024. URL: <https://about.crunchbase.com/blog/global-venture-funding-report-2024/> (date of access: 21.05.2026).

9. EPAM Systems. Annual Report 2024. URL: <https://www.epam.com/about/investor-relations/financial-reports> (date of access: 21.05.2026).

10. European Commission. Digital Economy and Society Index (DESI) 2024. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi> (date of access: 21.05.2026).

11. European Commission. Ukraine Report 2024. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2024_en (date of access: 21.05.2026).

12. European Investment Bank. Investment Report 2024/2025: Financing the Transition. EIB, 2025. URL: <https://www.eib.org/en/publications/investment-report-2024-2025> (date of access: 21.05.2026).

13. Haque M., Khan M. The Role of ICT Infrastructure in Attracting Foreign Direct Investment: Evidence from Developing Economies. *Telecommunications Policy*. 2022. Vol. 46, no. 8. P. 102364. URL: <https://doi.org/10.1016/j.telpol.2022.102364>.

14. International Finance Corporation. Digital Transformation and Investment Opportunities in Emerging Markets: 2024 Update. URL: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/digital+transformation (date of access: 21.05.2026).

15. International Monetary Fund. Ukraine: IMF Extended Fund Facility Review -- Fifth Review. URL: <https://www.imf.org/en/Countries/UKR> (date of access: 21.05.2026).

16. International Telecommunication Union. Measuring Digital Development: Facts and Figures 2024. URL: <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/facts/default.aspx> (date of access: 21.05.2026).

17. IT Ukraine Association. Digital Tiger: The Power of Ukrainian IT Industry. URL: <https://itukraine.org.ua/digital-tiger-2024/> (date of access: 21.05.2026).

18. Kostiuk O. Venture Investment Mechanisms in Ukraine's IT Industry During Wartime. *Economic Annals-XXI*. 2024. Vol. 205, no. 1-2. P. 33–41. URL: <https://doi.org/10.21003/ea.V205-04>.

19. KPMG. Venture Pulse Q4 2024: Global Analysis of Venture Funding. URL: <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2025/01/venture-pulse-q4-2024.html> (date of access: 21.05.2026).

20. McKinsey & Company. The Future of Global Digital Economy: Ukraine Focus. URL: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/ukraine> (date of access: 21.05.2026).

21. Melnyk L., Kubatko O., Dehtyarova I. Digital Transformation and Foreign Investment in the Innovation Economy. *Problems and Perspectives in Management*. 2022. Vol. 20, no. 3. P. 67–79. URL: [https://doi.org/10.21511/ppm.20\(3\).2022.06](https://doi.org/10.21511/ppm.20(3).2022.06).

22. Mostova A. Trends and factors of digital transformation of business: the experience of Ukraine. *Economy & Business*. 2024. Vol. 18, no. 1. P. 168–184. URL: <https://doi.org/10.62991/eb1996501133>.

23. National Bank of Ukraine. Foreign Direct Investment Statistics in Ukraine: Q4 2024. URL: <https://bank.gov.ua/en/statistic/sector-external/external-sector> (date of access: 21.05.2026).

24. Popelo O., Tulchynska S., Derhaliuk M. Digitalization, Innovation and Investment Attractiveness of National Economies. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2023. Vol. 9, no. 2. P. 188–196. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-2-188-196>.

25. Portulans Institute. Network Readiness Index 2025. URL: <https://networkreadinessindex.org/report/nri-2025/> (date of access: 21.05.2026).

26. Soloviova O. Do Targets Gain from M&A: Evidence from Ukrainian Technology Companies. *Наукові праці Київського національного торговельно-*

економічного університету. Серія: Економіка. 2024. Vol. 3, no. 1. P. 45–58.
URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/225906255.pdf>.

27. Startup Genome. Global Startup Ecosystem Report 2025. URL: <https://startupgenome.com/reports/global-startup-ecosystem-report-2025> (date of access: 21.05.2026).

28. State Statistics Service of Ukraine. Information and Communication Sector Statistics: 2024. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2024/ict/ict_u/ict_1224_u.htm (date of access: 21.05.2026).

29. UNCTAD. Digital Economy Report 2024. URL: <https://unctad.org/publication/digital-economy-report-2024> (date of access: 21.05.2026).

30. United Nations. UN E-Government Survey 2024. United Nations, 2024. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2024> (date of access: 21.05.2026).

31. USAID. Digital Economy Activity in Ukraine: 2024 Annual Report. URL: <https://www.usaid.gov/ukraine/digital-economy> (date of access: 21.05.2026).

32. World Bank. Digital Development Global Overview 2024. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/digitaldevelopment/overview> (date of access: 21.05.2026).

33. World Economic Forum. Future of Jobs Report 2025. URL: <https://www.weforum.org/reports/future-of-jobs-report-2025/> (date of access: 21.05.2026).

34. World Intellectual Property Organization. Global Innovation Index 2025. URL: https://www.wipo.int/global_innovation_index/2025/ (date of access: 21.05.2026).

35. Zhang Y., Chen H. Mergers and Acquisitions in the Global Technology Sector: A Meta-Analysis. *Finance Research Letters*. 2024. Vol. 59. P. 104821. URL: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2023.104821>.